

ГОЛОС КОМБАТАНТА

Журнал Об'єднання б. Вояків-Українців в Америці (ОбВУА)

VOICE OF UKRAINIAN VETERANS IN U. S. A.

З М І С Т :

Повідомлення про 6-ий Делегатський З'їзд ОбВУА	1
Перед 6-им Делегатським З'їздом (редакційна стаття)	1
Засідання Головної Управи ОбВУА	2
Іван Поритко: Стан нашої організації	3
И. Вишневецький: ОбВУА крізь призму фінансів	5
Ген.-хор. О. Вишнівський: Мої дві помилки (спогад)	7
Ген.-шт. полк. В. Чабанівський: Вапнярська історія	10
О. Гладушовський: Причинок до історії Листопадових подій	12
К. Левко: З Дивізії до УПА	14
Осип Станімір: Нарада відпоручників УГА в Начальній Команді в Бірзулі	17
Зенон Стефанів: Чи справді союзний договір?	19
Нарада ОбВУА і Братства Дивізіонників про видавничу співпрацю	21
Д-р О. Утриско: Комарнянці в УГА — в прізвищах і числах	22
Ікер: В прогресивному кіно (фейлетон)	25
Рецензії: М. Курах: „Д. Кетрос — Як творилося військо?“	26
З життя Відділів ОбВУА	27
Ті, що відійшли	29
На зміну варті	30
З діяльності Об'єднання кол. вояків УПА	31

C O N T E N T S :

Announcement of the 6th Conference of OWVA Delegates — 1; Problems Facing the 6th Conference of OWVA Delegates (Editorial) — 1; Meeting of the Executive Council of OWVA — 2; The Present State of Our Organization — Ivan Porytko — 3; A Look at the UWVA Through the Financial Prism — J. Vyshnevetsky — 5; My Two Mistakes (Reminiscences) — Gen. O. Vyshnivsky — 7; The Vapniarka Incident — Col. V. Chabanivsky — 10; More about the History of the November Revolution of 1918 — O. Hladyshovsky — 12; From the Ukrainian Division to Ukrainian Insurgent Army — K. Levko — 14; Conference of the Delegates of Ukrainian Halitsian Army at the Headquarters in Birzuli — Osyp Stanimir — 17; Was It Truly a Gentlemen's Agreement? — Zenon Stefaniv — 19; Joint Conference of the OWVA and the Brotherhood of the Veterans of the 1st Ukrainian Division on Cooperation in the Publishing Field — 21; Citizens of Komarno in the Ukrainian Halitsian Army: Their Names and Numbers — Dr. O. Utrysko — 22; In a "Progressive" Movie Theater (A Comic Story) — Iker — 25; Book Review: D. Ketros: "How the Army Was Built" — M. Kurakh — 26; Chronicle of the OWVA Branches — 27; Those Who Departed — 29; Guard Relief — 30; The Activities of the OWVA — 31.

АДМІНІСТРАЦІЙНІ ОГолоШЕННЯ

Листа ч. 3

Крім передплати на „Голос Комбатанта” (річно \$ 2.00) — на пресовий фонд нашого журналу склали також:

По \$10.00: інж. Ст. Куропась, Шикаго, Ілл.; Я. Щербанюк, власник переплетні „Бібльос”, Н. Й. **По \$8.00:** Впреп. о. Пралат д-р В. Кушнір, Вінніпег, Канада. **По \$5.00:** ОБВУА — Балтімор; Ю. Калина-Лопатинський; Л. Шанковський; І. Криловецький; І. Ташук; „Броди” — крамниця м'ясних виробів, Нью Йорк; О. Навроцький і І. Тиктор — Вінніпег. **По \$3.00:** І. Фостаківський, Говпдейл; М. Сірій, Шикаго, Ілл.; М. Гречило, Мілвоки, Віск.; Л. Коник, Паутукет; А. Пахолок, Байон, Н. Дж. **По \$2.00:** М. Прасіцький, Фила., Па.; Всеч. о. Ст. Клепарчук, Пасейк, Н. Дж.; Митроф. о. д-р В. Левицький, Міннеаполіс, Мінн.; д-р І. Рижий, Чагрін, Ілл.; І. Вуйків, вл. роб. футер; „Альмор”, Нью Йорк. **По \$1.00:** І. Голембіовський, Нью Гейвен, Конн.; П. Дехніч,

Фенікс, Аріз.; І. Ярмола і М. Бартків, Вінніпег; П. Береза, Оттава; М. Заяць, Ванкувер, Канада; І. Козак, Бріджпорт, Конн. — 50 центів.

Всім Жертводавцям складаємо щирю подяку. Просимо піддержувати наш одинокий в ЗДА і Канаді військово-історичний журнал.

ВП. Членів і Не-Членів, що одержують „Голос Комбатанта”, просимо надсилати за леглу передплату за 1959 і біжучу за 1960. Апелюємо до тих, які одержували впродовж 1959 р. „Голос Комбатанта”, а не вплатили передплати, вирівняти свою невеличку за леглість, яка в сумі підриває існування журналу.

Представник на Канаду:

Mr. O. Nawrockyj, 544 Aberdeen Ave.,
Winnipeg 4, Man., Canada.

ПРОСИМО СКЛАДАТИ ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ГОЛОСУ КОМБАТАНТА”, незалежно від передплати.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Всіх ВП Авторів, які були ласкаві надіслати до „Голосу Комбатанта” свої статті, спогади, завваги чи рецензії, покищо ще не використані в нашому журналі, просимо вибачення. Зокрема це стосується ВП. Побратимів А. Гончаренка (Парма, Огайо), Г. Гордієнка (Філадельфія, Па.), д-ра Я. Гриневича (Нью Йорк, Н. Й.), М. Дем'янчука (Філадельфія, Па.), М. Кураха (Клівленд, Огайо), С. Лазуренка (Дітройт, Міш.), д-ра І. Подюка (Сиракюз, Н. Й.), д-ра Л. Рубін-

гера (Парма, Огайо), Е. Рудого (Філадельфія, Па.), І. Цапка (Нью Йорк, Н. Й.) і ін.. Деякі статті вже набрані, але прийшлося їх тимчасово відкласти виключно з технічних причин, через брак місця. Вплинула на нього конечність надрукування платних оголошень та організаційного матеріалу з уваги на 6-ий Делегатський З'їзд ОБВУА. Просимо вирозуміння, дякуємо за прихильність і рахуємо за ласкаву дальшу співпрацю у спільному нашому журналі. — Ред.

„ГОЛОС КОМБАТАНТА”

ЖУРНАЛ ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ-УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ (ОБВУА),
КВАРТАЛЬНИК

Видає Видавництво „ЧЕРВОНА КАЛИНА”, Нью Йорк.

Передплата: за 4 числа річно — \$ 2.00. Одно число — 50 цт.

Передплату просимо присилати на адресу:

“CHERWONA KALYNA”

c/o Ukrainian National Home, 140 — 2nd Avenue, New York, N. Y.

У всіх організаційних справах звертатися до:

United Ukrainian War Veterans in America — 1321 W. Lindley Avenue, Philadelphia 41, Pa.

В усіх редакційних справах просимо звертатися на адресу:

Ivan Kedryn-Rudnytsky, “Svoboda”, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНА УПРАВА ОБВУА

подає до відома, що

В днях 23 і 24 квітня 1960 року, год. 10 перед полуднем в залі ЗУАДК-у при 866 Н. Сьомій вулиці в Філадельфії відбудеться

VI. З'ЇЗД ДЕЛЕГАТИВ ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

з таким порядком нарад:

1. Відкриття VI. З'їзду Делегатів та вибір президії З'їзду
2. Верифікація протоколу з попереднього З'їзду Делегатів
3. Звідомлення з праці:
  - а) Головної Управи і Комісії
  - б) Головного Суду чести
  - в) Головної Контрольної Комісії
4. Дискусія над звідомленням і уділення абсолюторії уступаючим керівним органам ОБВУА
5. Вибір Головної Управи, Головного Суду чести і Головної Контрольної Комісії
6. Прийняття плану праці
7. Ухвалення висоти вписового і членських внесків
8. Внески і запити
9. Десять років праці ОБВУА — доповідь
10. Закриття VI. З'їзду Делегатів ОБВУА

Право участі в VI. З'їзді Делегатів з вирішним голосом мають уповноважені представники, обрані Загальними Зборами місцевих Відділів (Станиць) з-посеред своїх членів по одному від 20-ти дійсних членів з доданням по одному делегатові від кожного Відділу (Станиці).

Правні члени ОБВУА мають право висилати на З'їзд Делегатів ОБВУА одного делегата від своєї Головної Управи та по одному від кожного Відділу (чи Станиці).

Віддалені від місцевости З'їзду Відділи (Станиці) мають право передавати своє заступництво на З'їзд Делегатів іншим дійсним фізичним членам ОБВУА. Один делегат може кумюлювати найбільше два голоси.

ПЕРЕД 6-ИМ ДЕЛЕГАТСЬКИМ З'ЇЗДОМ ОБВУА

PROBLEMS FACING THE 6th CONFERENCE OF UWVA DELEGATES

The Sixth Conference of UWVA Delegates was called for 23-24 April 1960. This editorial presents the factual problems which arose since the last conference held on March 14, 1958. Since the present president of this organization, Dr. Walter Galan, resides in Philadelphia, and the statute places there its Headquarters, the conference will be held in Philadelphia.

За останніх два роки, від 5-го Делегатського З'їзду Об'єднання б. вояків українців в Америці, що відбувся у Філадельфії 14 березня 1958 року, не сталось нічого особливого в широкому світі чи на терені нашої організації, що зумовляло б потребу засадничих змін. Що два роки відбувається наш з'їзд для переведення підсумків за минулий звітний час і плянування на майбутніх два роки. І цим разом напевне на нашому 6-му Делегатському З'їзді у Філадельфії 23 квітня ц. р. буде мова про справи ширші, зв'язані з проблематикою колишніх вояків українців, яка в свою чергу пов'язана з цілою українською дійсністю та всією українською громадою у вільному світі, та про справи вужчі, які стосуються виключно нашої комбатантської організації. Українські комбатантські організації в Америці доказують рацію свого існування своєю активністю та фактом, що їхні члени скрізь по українських громадах в Америці грають видатну, а то й передову роль в загально-громадському житті.

Проблема консолідації на українському комбатантському фронті залишається надалі актуальною. Хоч у звітньому дворічному періоді вона не була розв'язана і хоч назверх ніби нічого, чи мало, в цій справі змінилось, проте існують поважні позначки, що вона таки наближується до своєї розв'язки — може помалу,

може етапами, але невідхильно. Це процес зовсім природний і логічний: лави старших наших комбатантів рідкішають; з бігом часу партійні пристрасті притуплюються; бліднуть ті політичні й психологічні причини, які шкодили консолідаційній акції. Зате життя щораз сильніше підкреслює потребу тіснішої співпраці в конкретних справах. Надзвичайно добрий досвід із тісною співпрацею всіх комбатантських організацій в ЗДА в Суспільній Службі Комбатантів зробив те велике діло, що практично доказав безпідставність взаємної насторожености чи недовір'я, себто тих настроїв, що сприяли окремішності комбатантських груп. Приступлення до ОБВУА Об'єднання кол. вояків УПА на базі такої самої внутрішньої автономії, як її мало в ОБВУА вже раніше Братство УСС, матиме безумовно позитивний вплив на дальші консолідаційні заходи. Практично, на черзі є проблема тіснішої видавничої співпраці. Розмови над цією справою вже почались і хоч вони ще, може, довго протягнуться, проте само життя примусить завершити їх позитивно.

Що стосується внутрішніх справ ОБВУА, то нема потреби переводити засадничі зміни в статуті цієї організації і її структурі, дармащо Делегатський З'їзд напевне прихильно зустрине всякі річеві аргументи за такою чи іншою зміною, що була б у користь організації. Найбільшим добром нашої організації є її внутрішня духовна спільнота. Вона й диктує збереження тієї найпершої статуткової цілі, якою є плекання культу збройної боротьби за політичне визволення України, без уваги на те, що хтось із нас вважає, що війна „буде”, або що її „не буде”. Культ української збройної боротьби вимагає не тільки студій над минулим, але й активного зацікавлення сучасним станом збройних сил у світі та взагалі військовою справою. Поруч із цим найширшим завданням є і вужчі, надалі так само актуальні, як матеріальна поміч українським васним інвалідам та, в міру можливости, взагалі допомога потребуючим.

Із світлих моментів із звітнього періоду ОБВУА було безумовно покликання до життя окремого нашого квартального журналу. Це вже 5-те число „Українського Комбатанта”, що став продовженням спорадичних і неперіодичних „Бюлетенів” в рямцях „Свободи”. На 6-му Делегатському З'їзді буде напевне мова про нього, — конструктивна критика та призадум над дальшим збереженням журналу. При розгляді недоліків, тіней нашої організації неможливо промовчати сумного факту, що й у нашій організації видне те саме явище, що характеристичне для всього американсько-українського життя: занепад внутрішньої дисципліни й упадок почуття обов'язку виконувати свої грошові зобов'язання супроти своєї організації. Відділи не звітують централі ба навіть деякі з них не зацікавлені в тому, щоб присилати звідомлення про себе до власного пресового органу, щоб залишився для майбутности слід по їхній діяльності. Так само, Відділи не стягають бодай більш-менш докладно членських внесків і не відпроваджують належного відсотка до центральної каси. Про це останнє сумне явище докладно звітує на іншому місці в цьому числі „Голосу Комбатанта” найбільш авторитетний наш побратим — довгорічний скарбник.

Ціле членство Об'єднання б. вояків українців в Америці напевне одностайно й найсердечніше бажає 6-му Делегатському З'їздові, що він виконав свою місію для добра нашої організації, американсько-української громади та всієї великої української справи.

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОБВУА Скликання 6-го Делегатського З'їзду ОБВУА на 23 квітня ц. р.

30 січня 1960 р. відбулось у Філадельфії в домівці ЗУАДК-ту засідання Головної Управи ОБВУА, на якому були приявні: д-р В. Галан, д-р І. Козак, інж. І. Поритко, С. Чорпіта, д-р О. Утриско, Й. Вишневецький, І. Кедрин-Рудницький, Юрій Лопатинський, М. Праціцький, М. Каплистий і Й. Сарахман. — Секретар Головної Управи С. Чорпіта відчитав протокол засідання Головної Управи з 3 жовтня 1959, що його затверджено. І. Поритко звітував про неповні ще висліди останньої Листопадової збірки. Покищо вплинуло 4.393.99 дол., з чого Відділи склали 2.769.16 та окремі жертводавці 1.624.83. З Братства кол. вояків І Дивізії УНА вплинуло дол. 2.770, отож разом збірка дала по день засідання — дол. 7.163.99. Можна сподіватися ще яких дол. 3.000 до 4.000. Видано за звітний час з каси Суспільної Опіки дол. 5.090, з того переслано до Союзу українців восних інвалідів в Німеччині дол. 4.000. Існує плян набуття дому для українських інвалідів в Німеччині, щоб у ньому замешкали самітні інваліди

Іван Поритко

СТАН НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Уривок із звідомлення на 6-ий Делегатський З'їзд ОБВУА

Ivan Porytko: THE PRESENT STATUS OF OUR ORGANIZATION

The vice-president of the United Ukrainian War Veterans in America comments on its organizational status. This organization has been in being since 1925, when it was composed of 129 members, all of whom participated in the Ukrainian Struggle for Independence during the 1917-

1921 period. With the arrival of new immigrants, its statutes and designation were changed in 1949. Presently it consists of 16 branches in a number of states of the USA with total membership of 837.

...Об'єднання бувших вояків українців в Америці створене тими, що прибули до ЗДА з України, що боролися за її волю й незалежність. Це тверда база-хребет нашої організації. ОБВУА гуртує у своїй більшості колишніх вояків-учасників збройної боротьби українського народу, що знайшлися на терені Америки. Об'єднює також і тих українців, що були вояками чужих армій та стоять на плятформі української державности, вкінці гуртує теж й вояків-українців американських збройних сил, що боролися в обороні волі інших народів. Ці юні ветерани, що вступили в ряди ОБВУА, не тільки скріпили нашу організацію кількістю, вони скріпили її й своїм молодим,

свіжим вояцьким духом. І так, ці нові члени нашого Об'єднання, ветерани війни в Кореї, вступом у наші ряди пов'язали наше минуле, нашу збройну боротьбу тоді, з теперішнім, з їхньою боротьбою.

В цім році минає 35 років від зорганізування першої української комбатантської організації в ЗДА. За ці довгі роки багато пережито, багато зроблено.

В 1925 році за почином теперішнього президента ОБВУА зорганізовано перший Стрілецький Гурток в Філадельфії, а рік згодом, на 1-му З'їзді кол. Стрілецтва в Нью Йорку оформилася центральна українська комбатантська

і де були б приміщені робітні. Дім мав би давати дохід; німецький уряд обіцяв допомогти кредитом. Покищо на 1-му місці збіркової акції стоїть Нью Йорк, далі йдуть Клівленд, Ньюарк, Гренд Репідс, Лос Анджелес, Ютіка, Нью Гейвен. Немає ще вислідів з кількох Відділів, м. і. з Філадельфії. (У дискусії над цією справою висловлювано м. і. думку, щоб до концепції купна дому інвалідів в Німеччині ставитись обережно, маючи, зокрема, досить немилий досвід з ремісничими варстатами в Домі інвалідів у Львові). — Вплинуло к. 250 подань на Воєнний Хрест. Инж. Каплистий погодився на їх впорядкування і відіслання до керманіча ресорту військових справ Виконного Органу УНРади, генхор. А. Вовка з потвердженням членства в ОБВУА відповідних петентів. Передискутувавши проєкт підвищення військових ступнів кол. військовиків — рішено передати відповідним чинникам одноставну думку Головної Управи, що з різних причин недоцільно переводити тепер підвищення військових ранг. — Кедрин-Рудницький склав редакційно-видавничий звіт з відчитанням касового звіту „Голосу Комбатанта“, що його зладив голова Дирекції „Червоної Калини“ Петро Постолок, який захворів і тому не міг приїхати

на засідання. Після короткої дискусії рішено асигнувати дальших дол. 200 на „Голос Комбатанта“ і видати 5-те число в березні з матеріялами, що стосувались би найближчого 6-го Делегатського З'їзду, який має вирішити справу фінансової бази журналу. Стверджено, що праця Суспільної Служби і власний журнал — це головні позиції діяльності ОБВУА. — Й. Вишневецький склав фінансовий звіт, звернувши увагу, що за останніх два роки вплинуло до каси Гол. Управи дол. 1.134, а видатковано дол. 2.105.04. На видавничу діяльність (Бюлетені і журнал) видатковано \$ 1.470. Єдиною виною матеріяльних труднощів Головної Управи є сумний факт, що зменшилась платність збоку Відділів, при чому на 17 Відділів 2 Відділи зовсім не відповідають на заклики. — Рішено впорядкувати справу членства у Відділі при Головній Управі. Підкреслено konieczність нав'язання систематичного зв'язку з американськими старшинами українського роду, яких щораз більше. Рішено відбути 6-ий Делегатський З'їзд ОБВУА в суботу 23, квітня ц. р. у Філадельфії, на який будуть запрошені братські комбатантські організації і преса.

організація в ЗДА під назвою „Українська Стрілецька Громада”.

129-ох українських комбатантів в тім часі — своєю активністю, глибоким почуттям громадського обов'язку і громадської дисципліни відразу надали життю української спільноти в ЗДА новий кольорит та новий розмах. Від того часу аж до вибуху другої світової війни наша комбатантська організація в ЗДА брала надзвичайно живу участь у всьому громадському житті українців, поставивши перед собою головне завдання допомагати в підготові нашого народу до нового чину, розгортаючи працю у військовій, господарській і суспільно-політичній ділянках, маючи при цьому дуже живі зв'язки з організаціями на рідних землях. Великою заслугою Української Стрілецької Громади було зорганізування допомоги українським воєнним інвалідам і придбанням Дому Українського Інваліда у Львові.

По приїзді до ЗДА більшої кількості колишніх українських військовиків, відбуто 9 жовтня 1949 року в Нью Йорку З'їзд кол. українського вояцтва в ЗДА, на яким було 137 делегатів. Змінено статут Української Стрілецької Громади та оформлено нову центральну організацію з назвою „Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці”. ОбВУА чисельно скріплене, старалося оживити працю в організації, що в своїй підбудові в 13-ох Відділах гуртувало коло 350 членів. На другому Делегатському З'їзді 7 березня 1958 року змінено статут в напрямі допущення і правних членів-організацій, інших наших комбатантських організацій, що в міжчасі постали з своїми вужчими завданнями, зв'язаними з поодинокими колишніми їх військовими формаціями. Осідок централі перенесено тоді до Філадельфії та вибрано керівні органи ОбВУА з президентом д-ром Володимиром Галаном на чолі. Праця в ОбВУА сильно оживилася і скріпилася, зокрема позначився організаційний зріст, створено нові Відділи — разом 16 а членство ОбВУА зросло до 800 побратимів.

Всією працею ОбВУА керувала президія Головної Управи а всі справи були одобрювані на засіданнях Головної Управи, яких за звітуючий час відбулося 8. Засідань окремих комісій і референтур відбуло 14.

Організаційна референтура довела до згуртування у всіх Відділах під сучасну пору 837 членів в 16-ти Відділах. Культурно-освітній референт розіслав обіжник в справі переведення відзначувань ОбВУА роковин національних і державних, допоміг при уладженні календарика та займався головно видавничими справами. Дійшовши до порозуміння з Видавництвом „Червона Калина” доведено до постійного видавання комбатантського квартальника „Голос Комбатанта”, якого редактором є культурно-освітній референт ОбВУА побр. Іван Кедрин-Рудницький.

Суспільна Служба Комбатантів, що оформилася в 1953 році, складається з представників комбатантських організацій: ОбВУА, Братства УСС, Братства к. В 1 УД УНА і Об'єднання к. В УПА. Суспільна Служба Комбатантів зосередила всю збіркову акцію в ЗДА і з успіхом дбає про справедливу і доцільну координацію розподілу допомоги нашим інвалідам і немічним кол. українським воякам. В склад Суспільної Служби Комбатантів входять представники: від ОбВУА побр. Іван Поритко, голова, Микола Прасіцький, секретар, від Братства УСС побр. Іван Данківський, від Братства к. Вояків 1 УД УНА інж. Михайло Ліщинський, заст. голови, побр. Володимир Зуляк і від Об'єднання к. Вояків УПА побр. Стефан Гула-Шеремета. Вона складе Делегатському З'їздові окреме звітження.

За понад 35 років існування організації, а 10 років від часу, коли-то у своїй масі включилися до неї „новоприбулі” українські комбатанти, ОбВУА проводило свою діяльність на принципі понадпартійности та традиції визвольної боротьби за українську державу, придержуючись засад християнської і загальнолюдської етики. ОбВУА в своїй діяльності старалося все діяти зосереджено з усіма українськими організаціями, щоб при використанні всіх активних сил — досягнути для добра українського народу найбільше можливі користі в ділянках ідейній, культурній і суспільної опіки. ОбВУА залишає своїм членам цілковиту свободу в політичній діяльності, а зусилля своєї організації спрямовує на реалізацію неспірних цілей. Цими цілями є допомога у визволенні України і збереження українства поза Україною.

Й. Вишневецький
головний скарбник ОБВУА

ОБВУА КРІЗЬ ПРИЗМУ ФІНАНСІВ

J. Vyshnevetsky: A LOOK AT THE UWVA THROUGH THE FINANCIAL PRISM

The treasurer of the United Ukrainian War Veterans in America presents the financial report of this organization for the 1949—1960 period. He reproaches the individual branches for neglecting the financial obligations prescribed in

the statutes, namely, the failure to send the prescribed percentage of their incomes to the Headquarters. The main expenditures of the organization are for publications and members' relief fund.

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, яке постало дня 9 жовтня 1949 р. вже в самих початках свого існування не могло як слід розвинути своєї діяльності, бо не мало т. зв. „матеріальної бази”. Основуючі Збори вибрали Головну Управу ОБВУА, яка тоді не мала ще ні одного цента в касі. Не оглядаючись ні нащо, Головна Управа з місця приступила до праці, — організувала свої Відділи та включилась в річище американсько-українського життя. Вибрано ген. О. Загородського на делегата на Конгрес УККА, що мав відбутися у Вашингтоні, але мені, як скарбникові, довелося вкласти до каси своїх 80 дол. у формі позички для фінансування цієї делегатури. Це й була в касовій книзі перша позиція ч. п. 1 з 2 листопада 1949 року ч. рку I.

Той перший рік існування Об'єднання головна каса замкнула таким розрахунком:

Приходів було \$144.50, бо в місяці грудні постав перший Відділ ОБВУА в Нью Йорку і вплатив до гол каси \$64.50 на вписове й членські внески.

Розходів було \$79.00, отже лишилось сальдо \$65.50 на частинне покриття згаданої вище позички. Наступний рік не поправив грошової ситуації, дармащо створилось вже кілька Відділів. Все ж, 1950 рік закінчено сальдом \$12.90.

Зрозуміло, що маючи до диспозиції таку малу суму грошей, Головна Управа надалі не могла плянувати будь-якої ширшої праці. Наше Об'єднання не має ніяких доходних підприємств і одиноким джерелом приходів, є лише цих 50% членських вкладок від поодиноких Відділів.

Треба було старатись, щоб ця належність була стягнена до головної каси, а з другого боку,

обмежити адміністраційні та інші видатки до мінімуму. Таким чином, зберігаючи кожний цент, фінансовий стан Головної Управи починає поправлятися; каса Головної Управи поволі, але систематично, зростає з року на рік, чого доказом можуть послужити касові сальда на наших Делегатських З'їздах. І так:

I. Делегатський З'їзд, що відбувся 22 квітня 1951 р. — сальдо каси \$100.65.

II. Делегатський З'їзд з 28 лютого 1953 р. — сальдо каси \$419.95.

III. Делегатський З'їзд з 4 вересня 1954 р. — сальдо каси \$1,338.11.

IV. Делегатський З'їзд з 10 лютого 1956 р. — сальдо каси \$2,005.13.

V. Делегатський З'їзд з 15 березня 1958 р. — сальдо каси \$2,729.11.

Це був найкращий фінансовий стан каси і, мабуть, кульмінаційний. Головна Управа могла тепер спокійно виконувати свої обов'язки, але й приступити до запланованої видавничої діяльності.

В першу чергу рішено видати непубліковану ще ніде працю нашого члена д-ра Матвія Стахова п. з. „Перша Советська Республіка в Україні” ч. I. Книжка вийшла накладом 1,000 примірників, за що каса Головної Управи заплатила \$850.00. Книжку вислано до розпродажу нашим Відділам по приступній ціні, бо заледви по \$1.25 за примірник, з чого \$1.00 мало повернутись до головної каси, а \$0.25 залишалось у Відділах. Головна Управа мала підставити сподіватись, що видання в цілості розійдеться і що не лише повернуться касі витрачені гроші, але буде ще прихід, який мав би стати основою видавничо-пресового фонду. Однак сподівання завели. Наше членство поставилось бай-

дуже до зусиль Головної Управи. Серед членів нашого Об'єднання, яке нараховує понад 800 членів, розпродано заледве 200 примірників, отже повернулось касі \$200.00, а решта \$650.00 до сього часу „заморожені” в нерозпроданих книжках.

Дальше, Головна Управа видавала „Бюлетень ОбВУА”, який появлявся неперіодично в щоденнику „Свобода” в постаті окремих сторінок. Останній 4-сторінковий додаток коштував нас коло \$600.00. „Бюлетені” подобались і робили добре моральне діло, але матеріально були 100-процентово дефіцитовим видавництвом. Тому Головна Управа на своєму засіданні 13 вересня 1958 р. рішила перемінити „Бюлетень ОбВУА” на окреме видання, як журнал ОбВУА під назвою „Голос Комбатанта”. Головна Управа була переконана, що все колишнє українське вояцтво щиро привітає наш журнал та його підтримає, себто стане його передплатниками, отож, що „Голос Комбатанта” зможе сам себе фінансувати. Ці сподівання сповнилися тільки в частинці, бо наш журнал все ще не може обійтись без субвенції з каси Головної Управи, докладно по \$200.00 на кожне число.

Однак, хоч як усі ми розуміємо потребу такої праці, каса Головної Управи не буде в змозі робити надалі грошових видатків, бо вона щораз пустіє, а прибутки стають щораз менші.

Кожного з нас повинно застановити рахункове замкнення касової книги за останній, себто 1959 рік. За минулий рік до каси вплинуло заледве \$679.25, зате розходів було на суму \$1,415.05. Отже видатків було вдвоє більше, як прибутків. Це перечить засадам здорової господарки, дармащо „мусять” бути гроші на діяльність, що її одностайно ухвалюють всі члени Головної Управи. Чому ж такі малі впливи до головної каси?

Коли візьмемо під увагу, що наше Об'єднання нараховує кругло 800 членів, а з того числа відкинемо 100 членів, які з різних оправданих причин не всилі платити членських вкладок, то від 700 членів каса Головної Управи повинна одержати річно \$2,100.00. Коли ж за минулий рік вплинуло до каси лише \$679.25, то це значить, що свій основний членський обов'язок виконали не 700 а тільки 228 побратимів.

Тут, як скарбник Головної Управи ОбВУА, мушу ствердити, що маємо деякі наші Відділи,

які в 100% вив'язуються зі своїх грошових зобов'язань супроти Головної Управи, але є і такі, які нехтують статут та постанови Делегатських З'їздів і буквально ні цента не відпроваджують до головної каси; є також деякі Відділи, які наче „принципово” не відсилають до головної каси приписаних 50% із зібраних ними членських вкладок, але обертають їх на власні потреби і тільки „залишки” пересилають Головній Управі; є і такі, які в попередніх роках вплачували належність Головній Управі, але зі зміною чи голови Управи Відділу, вкладки припинено відсилати до головної каси.

На Делегатському З'їзді можу служити детальними інформаціями. Тут хочу лише загально пригадати нашим побратимам, що необхідно направити співпрацю з Головною Управою. Всім нам треба зрозуміти, що наші фінансові справи мусять бути негайно налаштовані, щоб Головна Управа могла продовжувати розпочату працю, тим паче, що щораз більше наших старших віком членів переходять у стан скромної емеритути і не всилі платити членських внесків. Чи організація має через те завмерти?

**СКЛАДАТИ ГРОШІ
ЧИ
ПОЗИЧАТИ
НАЙКОРИСНІШЕ
В СВОЇЙ КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВИ**

„САМОПОМІЧ”

В НЬЮ ЙОРКУ

98 SECOND AVE.

NEW YORK 3, N. Y.

Tel.: GRamercy 3-7310

ПОЗИЧКИ НА ДОГІДНІ СПЛАТИ.

ПОЗИЧКИ НА РЕАЛЬНОСТІ
ДО ВИСОТИ \$ 10.000 ДО СПЛАТИ
НА 5 РОКІВ.

Ген.-хор. О. Вишнівський

МОЇ ДВІ ПОМИЛКИ

(Спомин)

Gen. O. Vyshnivsky: MY TWO MISTAKES

Former general of the Army of UNR relates about an incident which took place during a bat-

tle during the Struggle for Independence from the Russian Bolsheviks.

Після щасливого закінчення Зимового Походу, я який місяць тимчасово виконував обов'язки команданта Ямпільщини, мавши командантуру в м. Ямполі, над Дністром. На фронт я повернувся як командир 3-го Окремого Кінного полку.

У короткому часі після мого повороту на фронт, сформовано Окрему Кінну Дивізію, під команду полковника Івана Омеляновича Павленка (молодшого). 3-ій Окремий Кінний полк ввійшов до складу Окремої Кінної Дивізії і залишився в ньому до кінця нашої визвольної боротьби.

На українському фронті було в той час усе гаразд, але союзна з нами в війні з червоною Москвою польська армія, після прориву її фронту червоно-московською кіннотою Будьонного, була змушена до форсованого відступу, що приймав характер панічної втечі. Швидкий темп відступу польської армії й безладдя на її фронті й тилу, не могли не відбитися на нашій армії, що своїм лівим крилом стикалася з польською армією. Приневолена до відступу не ворогом, а подіями на фронті союзника, українська армія відступала плянково й відступ її мав агресивний характер. Кожного разу, перед тим як відступати, наші бойові частини переходили до контрнаступу, відганяли ворога й лише тоді відступали на задалегідь призначені позиції. Такої тактики трималася й Окрема Кінна дивізія.

10-го червня 1920 р. Окрема Кінна дивізія, після чергової контратаки, розпочала дальший свій відступ, в надії, що відступ цей не буде червоними заколочений. Але на цей раз не так сталося, як гадалося. Підоспівши з резерви червона кіннота була на п'ятах Окремої Кінної. „Відгризаючись”, наша дивізія продовжувала відступ, але кожного разу відбита червона кіннота поверталася й уперто продовжувала наступати нам на п'яти, наближаючись

усе ближче й ближче. У таких скоках — уперед-назад — минув цілий день.

Почало сутеніти. Ворог усе був на наших п'ятах. Нарешті наступила непроглядно-темна ніч. Відступаючи, Окрема Кінна дивізія дійшла до яру, що пересікав шлях відступу. Перейти цей яр можна було лише через вузький місток. У цей час темрява досягла свого кульмінаційного пункту: на один крок віддалі вже нікого не було видно.

У цих обставинах спроба перейти кіннотою місток в непроглядній темряві й поспіху, під натиском ворога, була б безглуздя, що могло б спричинитися до фатальних наслідків. Темрява стримала рівнож колону ворожої кінноти. Віддаль між нами була не більш як 100 метрів.

У цьому скрутному становищі, відповідне рішення напрошувалося само собою: відкрити кулеметний вогонь навмання (цілі не було видно), але вздовж шляху, в напрямку так близької ворожої колони. Внаслідок цього ворожа кіннота була б перетворилася в купу кінського й людського м'яса і в той спосіб ми нарешті мали б спокій.

Командир дивізії не домислився цього. Його рішення було інше, не менш безглузде як перехід через місток, під правдоподібним кулеметним обстрілом ворога. Він наказав контратаку в непроглядній темряві, коли не можна було розрізнити де свій, а де ворог... На наше щастя, командир червоних був не більш догадливий, ніж наш, і тому кулеметів рівнож не вжив.

Але наказ був наказом. З огляду на те, що мій полк був останній у дивізійній колоні, йому випало першим іти в контратаку. Подавши відповідну команду, мовчки, без бойового кличу „слава!” я з шаблею вгорі, кар'єром виврався вперед, на чолі, як мені здавалося, всього полку. Ані я, ані хто інший, не знали тоді,

що перед яром, убік ворога, направо й наліво від шляху, тягнулися старі окопи (шанці). Отже, ті, що були вправо і вліво від шляху, наткнувшись на окопи, далі не рушили. Я так і не довідався скільки саме моїх вояків кинулися були вперед, разом зі мною, вздовж шляху, бо пізніше не можна було достовірно ствердити це. Усе ж, напевне знаю, що ні один, із решти полків Окремої Кінної, до контратаки не рушив. Сталося це, перш над усе, власне тому, що була непроглядна п'ятьма, а подруге — ворожа кіннота завернула й переслідувати її в темряві не було сенсу. Але це стало мені відомим лише пізніше.

Коли я долетів до ворожої колони, що темною масою стояла нерухомо, то радше відчув, ніж побачив її. Почувши стукіт кінських копит, маса ця завернула й почала втікати. Я встиг іще рубанути якогось червоного кіннотчика навмання, бо за темрявою не міг бачити свою жертву. На цьому я повинен був закінчити свою „контратаку”, але в бойовому запалі, я погнався слід-у-слід за втікаючим ворогом. Це була моя перша фатальна помилка тієї пам'ятної ночі.

Завдяки тому, що я мав дуже доброго коня, я хутко опинився в середині втікаючої ворожої колони й абсолютно не здавав собі з цього справи. Мені все здавалося, що навкруги мене наша кіннота. Це був наслідок контратаки в непроглядній темряві. Так летів я кар'єром, разом із червоною кіннотою, якийсь кілометр і вже почав був дивуватися, що ми ніяк не можемо дігнати червоних... Моє здивування перервав пронизливий, гістичний крик:

— „Стой! Стой!”

Дійсно, опам'ятався я, треба нам зупинитись і повертати назад. Дальше переслідування недоцільне. Але чому „стой!”, а не „стій!”? раптом схаменувся я. Змосковщення мови все тяжить над нами... Я хотів подати команду „стій!”, але, видно, сам Бог врятував мене в цей момент. Несподівано для самого себе, в мене вирвалось: „товарищі”, й на цьому я прикусив собі язик. У темряві ще приймуть мене за большевика, пронеслося в моїй голові.

Коли, ось знову хтось крикнув: „стой!, стой!”, а потім, додавши відому „триповерхову” московську, матірну лайку: „Петлюровці остались сзаді!” Ніхто цього „стой!” не послу-

хав і червона кіннота продовжувала втікати, не зменшивши навіть темпа їзди.

Відразу для мене все стало ясним і зрозумілим... Поволі почав я стримувати свого коня, щоб опинитися в хвості ворожої колони й непомітно, в темряві ночі, відірватися від неї. У тих обставинах виконати це було дуже легко й безсумнівно я вернувся б до свого полку живий і здоровий, якби я був думав лише про врятування свого власного життя. Коли я вже без перешкод наближався до хвоста колони, раптом гостро-тривожна думка, наче ножем, різнула мене: а може ще хто з наших заплутався в цій ворожій гущі, що панічно втікала від уявленої, під враженням темряви, небезпеки переслідування „петлюровцями”? Пізніше виявилось, що двох чи трьох моїх козаків були дійсно „заплутались”.

Опинившись у хвості колони, я почув торохкотіння колес і хоч було все ще темно, правдива „тьма єгипетська”, то все ж, із безпосередньої близькості, я зауважив контури кулеметної тачанки, такої самої, як здавалося мені, що їх кілька я мав у своєму полку. Під враженням цієї турботно-хвилюючої думки, я нагнувся над контурами тачанки й нерозважно запитав притишеним голосом:

— Якої частини? — Це була моя друга фатальна помилка.

— А ти какоюю часті? Мать твоя перемать! — Диким криком рознеслася у відповідь. Якась „тінь” зправа підсунулася зовсім близько до мене й на ходу:

— Ти хто такою?

Я мав на голові сиву смушкову шапку синьожупанника з тризубом, але в цьому випадку, благословенна тьма, маскувала мене. „Прогаяння часу смерті подібне”, зненацька промайнуло — пригадалося мені. Я мовчки підніс шаблю, що її все тримав у руці й з розмаху проїхався по „тіні”, що невиразним темним силуетом рухалася поруч мене. „Тінь” заскавуліла, а я круто повернув коня вбік до своїх. Кінь наче був відчув, що на нього вся надія й змістя рушив кар'єром. Після того як я махнув шаблею, рука моя по інерції піднялася знову вгору і в тій позиції залишилася, коли я повернув коня й рванув до своїх.

Не встиг я пролетіти й кілька метрів, як ззаду мене почулося зловіще „та-та-та”. Стрілянина навмання й на ходу. Водночас я рів-

нож почув брязкіт мосі впавшої шаблі, що її все ще тримав у піднесеній догори руці. „Треба було пригнутися до шиї коня, як це роблять джокєї”, прийшла запізно рефлексія. Мав враження, що мою праву руку, трохи нижче плеча, щось наче б перерізало й вона впала, слідом за шаблею... І дивна річ: у цей момент, я якось відразу й дуже легко погодився був із тим, що я втратив руку. Я був радий, що куля не поцілила голову, чи нижче, або в коня, бо тоді смерть була б або моментальною, або — й це було б найгірше — мене раненого закатували б — доби́ли б насмерть.

Мій кінь летів у темряві як стріла. Погоні не було — мабуть, боялися засідки. Я тримав повід лівою рукою й не відчував жадного болю, ні слабости. Раптом я почув далекий ще стукіт кінських копит, що наближався до мене спереду.

Свої чи червоні?.. Я випустив із лівої руки повід, залишивши вірному коневі повну ініціативу, взяв лівою револьвер і так, напоготівлі, рішений на все, їхав назустріч невідомим їздцям. Як свої — слава Богові! Якщо ж вороги — ліва рука ще має силу пустити кулю або кілька, спочатку до них, а потім до себе...

Їздці наближалися повним кар'єром.

— Стій! — Залунало враз.

Дяка Богові! „Стій!”, а не „стой!” — значить свої. Це були мої козаки, зо старшиною на чолі, що їхали шукати мене.

Виявилось, що ті, які були за мною, на шляху, під час „контратаки”, почувши, що ворожа кіннота втікає, завернули, бо, ніби, хтось подав таку команду, й вони гадали, що „цей хтось” був я. Коли нарешті в темряві зорієнтувалися, що я зник, рішено було мене шукати. Отже, „контратаку”, що змусила була ворожу кінноту втікати, фактично перевели лише я і два-три козаки, про що не знав ані я, ані червоні. Успіх безглуздої „контратаки” ми завдячуємо лише тому, що командир червоної кінноти був нездара і боягуз. Будь на його місці відповідна людина, яка не злякалася б і пустила в рух проти нас кулемети — Окрему Кінну дивізію були б тоді знищили.

Лише тепер, серед своїх, після нервового відпруження, слабкість і головокруження почали давати себе взнаки, але болі все ще не відчував.

Я вклав револьвер у кобуру й з сумнівом, але водночас і з тривоگو, почав лівою рукою мацати праву. Момент, коли я погодився був із втратою руки, минув... Тепер я з жахом думав про таку можливість.

Що за щастя! Моя права рука була зі мною. Вона не впала, лише заніміла. Так, часом, шляхетні інтенції дають фатальні наслідки, а в нещасті знаходиться місце й на радість.

Мої хлопці перев'язали мені хусткою руку, щоб зменшити кровотечу й підтримували, коли ми повільно вертались до дивізії. Під кінець я був уже напівпритомний, хоч усе ще тримався на коні й навіть пробував підтягати слабим голосом якусь пісню.

У такому стані мене зняли з коня, коли ми опинилися перед похідним санітарним пунктом, що містився в селянській хаті. При світлі нафтової лампи лікар оглядав і перев'язував мою рану і я побачив, що моя права рука перебіта, трохи нижче плеча й розторочена кість вилізла з рани.

Тільки тоді вперше я відчув гостро-пронизливий біль.

ЗАСНОВАНО 1920

ТЕЛ.: АЛ 4-8779

ТУРИСТИЧНЕ БЮРО

КОВБАСНЮК АГЕНЦІЯ

286 Еаст 10 Стр.

Нью Йорк 9, Н. Й.

- Летунські й корабельні білети до всіх частин світа
- Грошові пересилки до всіх частин Східньої Європи! Американські доляри до Польщі і т. д.
- Спроваджування Рідних з Польщі і з усіх країн світа
- Всякого рода забезпечення.

Антін Шумейко

Віра Ковбаснюк-Шумейко

В. Чабанівський

ген. штабу полковник

ВАПНЯРСЬКА ІСТОРІЯ**V. Chabanivsky: THE VAPNIARKA INCIDENT**

Former colonel of the Army of UNR relates about an incident concerning the anarchic order of Voloch, a commander of a military unit in Vapniarka, who, lured by various promises of the

Bolsheviks, personally decreed "Soviet system" in the city of Vapniarka. This venture was quickly eliminated by the commanders of the Ukrainian Armies.

Недавно прочитав я в книжці В. Іваниса „Симон Петлюра. Президент України”, на сторінці 98 таке: „Зокрема Січові Стрільці (полк. Коновальця) у своїй відозві, виданій в березні 1919 р. в Проскурові зазначили, що вони готові охоче „підпірати радянську владу на місцях, яка заводить лад і порядок”. І далі: „Цілий південно-західний фронт на чолі з Волохом, Воскобійником і інш., відрізаний від решти армії, утворив революційний комітет, який висловився за радянську систему, хоч переговори з большевиками нідочого і не привели”.

Не знаю докладно, як було з „радянською” течією в Січових Стрільців, але щодо Південно-західного фронту, то це не відповідає правді, а ще більше не можна ставити полковника ген. штабу Воскобійника рядом з от. Волохом.

В обороні чести полковника Воскобійника, та й Запоріжців, що були на південно-західному фронті я, як свідок того, що там діялося, хочу оце правдиво описати ті події, що відбулися не весні 1919 року.

В січні 1919 року Запорізький Корпус, який оперував на Лівобережжі, відійшов в район Кременчука, куди пересунувся і штаб армії Лівобережжя прийдеться залишити та перейти на правий берег Дніпра, щоб там затримати наступ червоних. Ешелони спішно перекидались через міст з Кременчука до Крюкова. Штаб Армії залишався ще на станції Кременчук. Вночі, не пригадую якого числа, підїхав потяг з Гайдамацьким полком, на чолі з от. Волохом і Волох заарештував полковника Болбочана, командира Запорізького корпусу. За що, чи чому, я так і до цього часу не знаю. Це міг би краще в'яснити ген. Ол. Загородський, який був при тому і тепер живе в Нью Йорку. Після

арешту полковника Болбочана половина штабу розбіглась, особливо багато старшин генерального штабу, а були це дуже добрі старшини. Зі старшин генерального штабу залишився полковник Воскобійник і я. Після арешту полк. Болбочана почались зміни в штабі корпусу. На начальника штабу корпусу всадовився Рогатинович, який не мав фахових даних на це становище. Це був молодий хлопець, гарний, років 20-22, галичанин, який чомусь опинився під Полтавою і брав участь у повстанні проти Гетьмана. Його товаришем, чи адьютантом був Гриць Флис, теж молоденький хлопчина.

Отже полковника Воскобійника обїшли. Це не віщувало нічого доброго, бо щоб провадити операції Запорізького Корпусу, треба було до-свідченого старшини ген. штабу. Тут мушу згадати тепло скромну, симпатичну людину, ген. штабу полковника Воскобійника, бо про нього ніде нічого не було написано. Походив він з м. Кременчука. Було їх три брати Воскобійники — один, старший, служив в Земській Управі, середній — оцей полковник — старшина, скінчив Академію генерального штабу в Петербурзі, а молодший був піхотним старшиною і служив в Кременчуку в Брянському полку. Всі елегантні, симпатичні і ще перед першою світовою війною мали марку „мазепинців”. Зустрівся я з полковником Воскобійником в Брянському полку, де я служив перед першою світовою війною, коли він приїхав відбувати стаж командира сотні. Дуже добре враження він робив своєю поставою, скромністю і джентелменством. Другий раз зустрів я його в 18-му році в штабі 6-го Полтавського корпусу, де я був у відділі штабу, а полковник Воскобійник прибув на пост начальника цього відділу. Після гетьманського перевороту полковник Воскобійник і я пе-

рейшли до Штабу Армії Лівобережної України, а оце нам разом довелось працювати у Запорожців і то прийшлося працювати в тяжкій ситуації в штабі і на фронті, під таким командуванням, як Волох та Рогатинович.

Ешелони Запорізького корпусу були розкидані по залізничній лінії Крюків — Знаменка. В той час більшовики вже зайняли Київ та Черкаси. Лівобережний фронт зліквідовано і зі штабу Армії Лівобережної України зробився штаб Запорізького корпусу. Запорізький корпус складався тоді з двох дивізій і до нього прилучився Слобідський кіш от. Кобзи, що складався з студентів харківчан. Треба було рушити на захід, щоб корпус не був оточений більшовиками з півночі і з півдня, бо на півдні от. Григоріїв перейшов на бік більшовиків. Отож корпус був перекинений через Бобринськ — Цвітково в районі Христинівка — Зятківці — Умань — Гайворон, щоб в той спосіб відірватися на деякий час від ворога в район, з якого можна було б получитись з центральною групою, що відходила з Києва на Козятин. Штаб корпусу переїхав до Уманя і там розташувався в готелі „Савой”, але не надовго, бо більшовики почали тиснути зі сходу і півночі і штаб корпусу знову переїхав на ст. Зятківці. Тим часом приїхав з центру інспектор піхоти Данченко і тому, що Волох був хворий, сам почав командувати корпусом. Не було мови про якусь більшу операцію, бо такі команданти, як Волох, Данченко та Рогатинович операцій вести не вміли. Але штаб працював і все, що можна було; ми з полковником Воскобійником робили. Частина Запорізького Корпусу були виладувані на південь від залізниці Христинівка — Вапнярка, а бої провадилися ударом то в одному, то другому напрямку. Засадничо міцно тримали ми залізницю Цвітково — Христинівку, куди більшовики весь час напірали. Десь в районі Ново-Українка — Ольвіополь вовтузився Божко з своєю Січчю, а ще далі на південь полковник Янів з своєю південною групою в районі ст. Роздільна. Так пройшов цілий лютий. В той час київський напрямок сильно був атакований більшовиками і нарешті десь в середині березня наступив прорив на Жмеринку і Жмеринка опинилась в руках більшовиків. Таким способом фронт український був розірва-

ний. Втратився живий, телефонічний та телеграфічний зв'язок зі штабом Армії.

В той час приїхав Волох і обняв командування корпусом. При ньому залишився і Данченко, а вірним його помічником був Волощенко. Хто він такий, старшина чи ні, я ближче не знаю. Штаб корпусу був пересунений на ст. Вапнярка. І тут почалась авантюра Волоха. Його не цікавили події на фронті, а він якось зв'язався з Раковським, більшовицьким комісаром України, і почав переговори про перехід Запорожців на бік більшовиків. Ніяких комітетів тут не творили ні у Запорожців ні на південно-східньому фронті. Робив це на власну руку Волох. Штаб був проти цього, особливо полковник Воскобійник. Він і я були в дуже прикрому положенні, бо нас не арештували, але Волощенко сказав, що як хто буде втікати, то розстріляють. Так тягнулось кілька днів. Приїхав генерал Поджіо з уповноваження від головної команди обняти корпус, але Волох не здавав. Він видав свій „універсал”. Докладного змісту вже не тямлю, але загально він був такий: Запорізький корпус зі співдіючими з ним частинами мав би стати на радянську платформу і перейти в підлеглисть червоного командування; Волох залишається командиром корпусу. Треба було спасати ситуацію. Штаб вислав сотника Синицю до Запорізьких і інших частин, щоб вони були в курсі справ Волохівської затії та щоб були приготовлені до пересунення на південь в район ст. Роздільної.

А ось і почались і результати Волохівського порозуміння з більшовиками. Гайдамацький курінь, що захищав Вапнярку від сторони Жмеринки не хотів роззброюватись, як того хотіли більшовики, і червоні відкрили по ньому вогонь. Курінь Дорошенківців, що стояв на Жмеринському напрямку, був збаламучений Волохівським „універсалом” і без бою попався в полон; правда, потім вони повтікали від більшовиків.

Отже жадних комітетів у Запорожців і на південно-східньому фронті не було. Затіяв перехід до більшовиків сам Волох, спираючись на Гайдамаків, але коли побачив як більшовики трактують його Гайдамаків, то сам утік з Вапнярки своїм сальон-вагоном. Десь зникли теж Волощенко, Данченко і Рогатинович. Тим часом команду корпусу обняв полковник Ду-

О. Гладішовський

ПРИЧИНОК ДО ІСТОРІЇ ЛИСТОПАДОВИХ ПОДІЙ 1918 Р.

О. Hladyshovsky: MORE ABOUT THE HISTORY OF THE NOVEMBER REVOLUTION IN 1918

Former Ukrainian officer, later a politician in Western Ukraine, which at that time was a part of Poland, relates interesting information which he was told by a former chief of Polish police in

Lviv. This police chief disclosed that he was receiving confidential information about the preparation of the Ukrainians for the revolution of 1 November 1918.

Літом 1935 року я познайомився з д-ром Райнлендером, пенсіонованим директором поліції у Львові. Пізнав я його в домі Володимира Соловія, власника земельного мастку Середне

Село в Ліському повіті, де д-р Райнлендер, після спенсіонування в 1932 р., проводив кожне літо.

(Закінчення зі стор. 11-ої)

бовий, командир Мазепинського полку. Штаб корпусу знову почав працювати, як повинен був. Треба було всі частини відтягнути на південь від Вапнярки, бо фронт був в районі Жмеринки розірваний і большевики посувались далі на захід. Команда корпусу рішила всі частини, що знаходились на південь від Вапнярки через ст. Роздільну — Тираспіль перевезти через румунську територію на північ до з'єднання з рештою Української Армії. В районі Роздільної знаходились ще частини південно-східньої групи під командою полковника Янова (начальником Штабу був у нього полковник ген. штабу В. Змієнко), яку ми мали забрати з собою і перевезти через Румунію.

Д-р Райнлендер став директором поліції у Львові на місце директора Шехтера, який відійшов після атентату на Потоцького в 1908 р. Не диво, що Райнлендер впродовж свого 24-літнього урядування як директор поліції в центрі українського політичного життя, знав це життя в деталях, використовуючи всі способи інформації, доступні і прийняті в поліційній практиці. Українську мову знав перфектно (походив з німецьких колоністів з-під Бродів і — як сам казав — скорше знав українську мову як польську). Постійно читав українську пресу і на мій запит, що його там найбільше цікавить, сказав, що стежить за тим, чи не буде в якихось споминах чи оприлюднених архівних матеріалах якого вияснення, на яку дату було визначено український збройний виступ у Львові: на 8 листопада чи на 1-го листопада. У зв'язку з тим я довідався від нього таке:

Дорого нам коштувала Волохівська авантюра, бо хоч румуни нас перепустили, але забрали всю зброю і боєприпаси. Та ми зберегли живу силу. Всі частини, що переїхали через Румунію, були сконцентровані в районі Нового Почасьва і з них була зорганізована Запорізька група з трьох дивізій. На чолі Запорізької групи став Ген. Штабу полковник Сальський, а начальником штабу був призначений полковник Воскобійник. Я був 1-шим генеральним квартирмейстром штабу Групи. Почалась знаменита Проскурівська операція, де прекрасно пописались Запоріжці.

Райнлендер мав дуже добрі інформації про те, що діється в українському середовищі, хто і що говорив на засіданнях Національної Ради у Відні і її Делегації у Львові, які були постанови і т. д. Його інформатором був — так він рішуче твердив — не хто інший, як член тієї ж львівської Делегації Національної Ради, секретар передвоєнного Народного Комітету, Степан Чарнецький, журналіст і поет (пізніше популярний фейлетоніст Тиберій Горобець). Він і поінформував Райнлендера, що Національна Рада вирішила 8 листопада виступити збройно і перебрати владу від представників австрійського війська та місцевої адміністрації.

Отож не можна опоганювати ім'я славної пам'яті полковника Воскобійника, одного з найліпших старшин генерального штабу, ставлячи його нарівні з таким зрадницьким і примітивним „отаманом”, як Волох.

Діставши таку важливу інформацію Райнлендер, не маючи довір'я до дискретції поштових урядовців, особним післанцем переслав цю

вістку до Польської Ліквідаційної Комісії, фактично тимчасового польського уряду в Кракові. Негайно пішли диспозиції про концентрацію польських військових формацій, якими розпоряджав той польський центр у Кракові. Зумисне, за порадою Райнлендера, помалу пересувано ці формації на схід від Сяну, щоб не спровокувати скорішого зриву української сторони. З тих самих причин не виявлено ніяких приготувань до виступу поляків у Львові, штучно втримувано спокій в розрахунку, що напередодні 8-го листопада польська сторона випередить українців і поставить їх перед доконаний факт захоплення влади.

Тому зрив 1-го листопада був для поляків великою несподіванкою, а відповідальним за це зроблено Райнлендера. Після остаточного закріплення польської влади поставлено Райнлендера перед польський громадянський суд, що відбувся літом 1922 р. у Львові в приміщенні т. зв. Міщанського касина при Академічній вулиці.

Райнлендер мав підтримку Пілсудського, що пам'ятав, як Райнлендер перед війною дав можливість свobodно розвиватися організації Стржельца на терені Львова. Але слабою стороною Райнлендера було те, що він був з походження німцем, його брат був генералом австрійської армії і приятелем генерала Гуйна, намісника Галичини в часі листопадових подій. Тому польська сторона запідозрила Райнлендера, що він свідомо фальшиво інформував польську сторону.

На розправі зізнавав, як головний свідок, Степан Чарнецький. Тоді українці від нього вже бокували, бо публічною тайною стали його зв'язки з поліцією. Польський громадський суд прийняв зізнання Чарнецького, що боронив Райнлендера, за переконливі, Райнлендера реабілітовано і він залишився на становищі директора поліції у Львові аж до 1932 року.

В 1918 році я перебував за кордоном і не знав подробиць про події з-перед листопада і самого збройного чину. До 1935 р. ще не було опублікованої літератури, з якої я міг би знати про визначення первісно 8-го листопада, як дня збройного виступлення і тому я не міг дати відповіді Райнлендерові на питання, яке все ще не давало йому спокою: чи Чарнецькому не дозволяла зрадити такого важного рішення

Національної Ради національна совість і він свідомо впровадив в блуд польську сторону, чи дійсно так несподівано і секретно прийшло до зміни реченця повстання, що воно заскочило польську сторону і мало не спричинило польської програної.

Щойно з доповіді д-ра Степана Ріпецького, виголошеної в Ньюйоркському Відділі ОБВУА 31 жовтня 1959 р. я довідався, що постановою Національної Ради з дня 26 жовтня 1918 р. призначено дійсно реченець зриву на 8 листопада і тільки особисте рішення полк. Вітовського прискорило розвиток подій.

Чи полк. Вітовський мав підставу підозрівати, що деякі члени Національної Ради можуть бути недискретні, чи якісь інші об'єктивні причини вплинули на пересунення рішальної дати — це й надалі таємниця.

OR 4-9576

Цукорня „ВЕСЕЛКА”

144 Друга Евеню Нью Йорк 3, Н. Й.
рядом із Українським Народним Домом

П о р у ч а є:

Різномодні закуски, солодке печиво, каву, чай, какао, молоко, різного роду, різних фірм содові води, солодоці місцеві та імпортовані.

Морозиво знаної фірми Sealtest в багатьох смаках і різних величинах.

Часописи (також в інших мовах), журнали.

Цигарки, цигари, тютюн.

Шкільне приладдя.

Наша спеціальність: каву, содова вода з правдивим малиновим імпортованим соком — морозиво „Веселка”.

Українська фризієрня

737 N. 7th St.

Philadelphia, Pa.

С. Гвіздь

Р. Флюнт

К. Левко

З ДИВІЗІЇ ДО УПА

(Спогад)

K. Lewko: FROM THE UKRAINIAN DIVISION TO THE UKRAINIAN PARTISAN ARMY

Former junior officer of the Ukrainian Division "HALYCHYNA", which was a part of the German Army during World War II, relates how his unit, dissatisfied with the morale 'lift' of the German General Staff and the carefree attitude

of German officers towards the Polish guerillas, who were plundering Ukrainian populace, quit the division and with full equipment joined the Ukrainian Partisan Army on 17 May 1944.

Весна 1944 року була доволі гарна. Перша чота одинадцятої сотні 5-го полку галицьких добровольців у Дивізії Галичина стояла в бункрах над р. Буг в селі Загірник. Це мала бути, як дехто казав, третя фронтова лінія. Що фронт був ще далеко, можна було догадуватися з того, що час до часу чути було сильні вибухи артилерійських стрілен, або вибухи бомб. Але ми цим дуже не переймалися, бо старшини німці (в нашому 5-му полку всі старшини, починаючи від ройового, були німці), підбадьорювали нас, кажучи, що фронт ще далеко і що в деяких місцях німці пішли вперед.

Натомість щораз більше вісток приходило до нас про те, як польські банди, в південній Холмщині, нападають на наші села й вимордовують все українське населення, не жалючі при тому ні старців, ні жінок, ні малих дітей. Особливо драгував вояцтво факт, що польські банди знуцаються над народом, а ми сидимо в бункрах із зброєю в руках і не протидіємо. Одного разу спитав я, в приватній розмові, свого „цугсфюрера", чому не стаємо в обороні цивільного населення, на що дістав відповідь, що на це нема наказу. Тим часом, кожної ночі можна було бачити великі заграви в південному та південно-західному напрямі і великі хмари диму. Точніші вістки про польські акції проти українського населення отримували ми від одного селянина з села Загірник, що мав зв'язки з відділами УПА. Він розказував нам, що в терені появилися відділи УПА з Волині, що дають відсіч польським „секерникам", які поклялися якнайбільше вимордувати українців, щоб очистити Холмщину від українського населення. Прийшли також вістки, що в на-

шому терені появилася большевицька партизанка, яка співпрацює з польськими бандами, а в деяких місцевинах навіть робить спільні акції з поляками проти українського населення.

Десь з початком квітня 1944 року, наш дядько із Загірника розповів нам, що один рій з десятиї сотні, що була розташована в бункрах з південної сторони м. Грубешова, залишив свій „штюцпункт" і з повним вирядом перейшов до УПА. На другий день, мали туди приїхати німецькі ес-еси та роззброїти решту чоти, вивозячи їх кудись в невідомому напрямі. Після цього випадку, наші німецькі старшини почали ставитись до нас трохи недовіркою. За яких три тижні після цього випадку трапилась подібна історія в дев'ятій сотні, що була розташована на північ від нас, коло м. Дубенки. У цій сотні переважали українці із східних областей. Випадок в дев'ятій сотні мав такі причини. Ще в м. Адлергості біля Гдині, в присутності цілого 5-го полку, німці розстріляли одного українця із східних областей за непослух німецькому підстаршині (ройовому) під час військових вправ. Тепер два друзі розстріляного вояка помстились на німецькому підстаршині за свого друга, вбиваючи його, й кудись втекли. Після цього випадку, серед наших сотень загострено дисципліну й не дозволено воякам виходити після заходу сонця поза брами бункрів. За декілька днів, на наш „штюцпункт" прибула сотня азербайджанців, ніби нам на підкріплення. Азербайджанська сотня перебрала від нас вартову службу, а нам доручено „відпочивати", бо мовляв уже в ско-

рому часі від'їдемо на фронт. Це було на початку травня 1944 року.

З азербайджанцями ми скоро познайомились і вони ставились до нас дуже приязно. Їхній сотник швидко зрадив нам, що ми вневдовзі підемо на фронт, а він зі своєю сотнею залишиться на нашому місці. Але перед від'їздом на фронт нас мають роззброїти й оце роззброєння має перевести його сотня. Сотник говорив це з великим жалем, але не вмів нам сказати, коли це має статися й дуже просив нас, щоб його не зрадити.

Звичайно, отримавши ці вістки, нам було не по душі. В міжчасі, ми вже були нав'язали через нашого дядька із Загірника зв'язки з УПА, від якої отримували підпільну літературу, що її читали друзям, яким можна було довіряти. Після розмови з азербайджанським сотником ми переказали через цього селянина, що ми готові перейти до УПА зі зброєю й повним в'язком. Третього дня ми отримали відповідь за підписом командира Ягоди, в якій доручалось нам чекати вказівок. Але минуло два тижні без ніяких змін. Несподівано, 13 травня, азербайджанців від нас забрали, що дуже нас занепокоїло, бо ми мали з ними добрі відносини, а з їхнім командиром домовилися вже так далеко, що він з своєю сотнею готовий був іти разом з нами, але ми на це ніяк не могли добитися дозволу від УПА. На місце азербайджанців прийшла якась частина з фронту, мабуть калмики, з якими наші відносини не були такі добрі, як з азербайджанцями. Наступного дня, 14 травня, прийшов наказ готуватися до від'їзду. Від'їзд мав наступити 18 травня. Ми вислали до УПА зв'язкового з алярмовим листом, на якого дістали відворотну відповідь, щоб 17-го травня о 10 вечора чекати на зв'язкових.

17 травня 1944 року, все вояцтво пакувало свої „манатки”, готовлячись до виїзду наступного дня. Того ж дня я пішов на село, нібито за своїм біллям, а в дійсності, щоб стрінутись із зв'язковими, що чекали мене в умовленій хаті. Все полагоджено як слід. Двох зв'язкових мали точно о десятій годині вечора перетяти телефонічні дроти, а в цей час ми мали залишити бункри та стрінутися з ними коло містка під лісом, яких 500 м. за селом. Зв'язкові по-

дали нам гасло, що його ми мали подати всім воякам, але тільки перед самим виходом.

О годині дев'ятій всі були вже готові й спаквані, але мусіли вдавати, що готуємося до снання, щоб цим відвернути підозру наших старшин, з якими воювати не хотіли. Коли ж наші старшини й підстаршини пішли до одного бункру на нараду, я пішов до канцелярії і забрав компас, малюнок із мапами, пістолем та автомат МП з амуніцією. Точно о 10 годині, 38 вояків зі зброєю й у повному виряді, тихо окопами підсувалися в сторону отвору в кільчастому дроті, що його заздалегідь приготовано. Ще ми всі добре не вийшли за дроти, як побачили червоні ракети від сторони Матча й Скригичина й зрозуміли, що в другій та третій хоті щось не в порядку. Чути було теж стріли. Це стало причиною алярму і в нашому бункрі. Ми всі вже були по другій стороні дротів, але калмики освітили нас та почали стріляти до нас із кулеметів, а пізніше ще з гранатометів. Нас рятувало те, що ми мали добрий терен для відступу, поза хатами. Але, коли вже вийшли за село, на сіножаті, коло нас почали розриватися гранатометні стрільна й ми втратили між собою зв'язок, так, що кожний добивався вже до лісу на власну руку. Як пізніше показалося, коло лісу було два містки й ми потрапили не на той, що було умовлено, втрачаючи таким чином, зв'язок із нашими зв'язковими УПА. Під лісом, нас зібралось 18 вояків з двома кулеметами ЛМГ — 42 та чотирма скриньками амуніції до кожного з них. Чекаємо яких 20 хвилин — нікого нема. Ми не знали де знаходяться відділи УПА. Тоді я пригадав собі, що в часі розмови із зв'язковими, один з них висловився, що нам треба іти на південний захід. Рішаємо, отже, іти в тому напрямі, а тоді вже побачимо, що буде далі.

Поскілки в мене був компас, мене вибрали, щоб я провадив групу.

Десь коло 2-ої години вночі, йдучи попереду, зачуваю якась шарудіння в корчах перед нами. Наказую залагти в корчах і зберігати тишу.

Часу для роздумувань не було багато, бо в темряві вже можна було пізнати постаті, не дальше, як на яких 25 м. Тоді я, перший раз у такій ситуації, крикнув, що сили: „Стій, хто іде?!” У цій хвилині затріщали гілки від пада-

ючих тіл і по короткій хвилині чую відповідь: „Свої!” „Гасло?”, питаюсь. „Гора”, відповідають — „Загірник”, відповідаю я. Це було наше гасло. Я легше віддихнув. „То ти, Петре”, питаюсь. „Я”, чую відповідь. „А хай це чорти беруть”, вилаявся голосно, „мало самі себе не постріляли”. Це дійсно був Петро Худьо, який також не потрапив на збірний пункт після виходу з бункрів, а разом з ним ще 11 вояків з одним кулеметом ЛМГ — 42. У лісі було невеличке озеро, що його ми обходили зправа, а Петро зі своєю групою зліва і так на другій стороні його стрінулися віч-на-віч.

Порадившись трохи разом, рушаємо далі в дорогу. Вже почало сіріти, як ми вийшли на край ліса й побачили перед собою село. Після короткої наради рішили закватируватись у лісі, а когось в цивільному одязі вислати до села на розвідку. Тут виринула тільки проблема, де взяти цього цивільного вбрання. Справу цю розв'язав нам наш сотенний „ворожка” — Михайло Литвин, що своїм ворожбицтвом вславився був на цілу околицю Загірника. Часто до нього приходили ворожити дівчата, бо він усім „правду” казав, а дійсно, коли вже розложив свої карти, то краще говорив як циган. За це йому приносили масло, яйця та всякі інші „сніди”, з якими він ретельно ділився з друзями, договорюючи: „Їдьте, хлопці, їдьте, бо це все я „чесно” заробив своїм хлопським розумом”. І тепер Михайло похвалився, що він на всякий випадок зорганізував собі цивільну блюзу і тепер має її при собі. Ми рішили вислати його днем на розвідку, а самі пішли шукати догідного місця в лісі на закватирування.

Шукаючи за цим місцем, ми знову несподівано натрапили на чотирьох вояків нашої чоти, одиноких, які вчора потрапили на збірний пункт і з двома зв'язковими прийшли якраз на те місце, що й ми. Ось так три групи з нашої чоти, після цілонічного маршу, над ранком стрінулися. Нам бракувало ще 4-ох вояків, що як ми пізніше довідались, пішли в противну сторону, на північ, але за два тижні їх долучили до тієї самої сотні УПА. Цілий день ми пересиділи в лісі, діставши харчів з поблизького села, а вечором прийшли наші зв'язкові і ми рушили в дальшу дорогу. Ми маршували цілу ніч, а коли почало світати, дійшли до села Богородиці. Тут зв'язкові на скору руку зоргані-

зували підводи, бо ми вже були дуже помучені й далі не могли іти, а кватирувати тут не було можливо. Підводами ми заїхали до села Чарничин. Коло дев'ятої години нас розкватирували по шість вояків у хатах, де поснідали й пішли до stodil спати. Побудили нас коло третьої години після полудня й ми почали вмиватися та чистити мундур і черевики. Дівчата несміливо заглядали в нашу сторону, шепчучи: „Це наші партизани”. Ми ще не привикли до цього слова, бо далі кожний себе почував вояком регулярної армії.

Після обіду, зв'язкові повідомили нас, що о шостій годині вечора від'їжджаємо далі і вранці вже повинні бути в розташуванні сотні УПА командира Ягоди. Ми мали ще дві години часу. Очевидно, наш „ворожка” Михайло розложив своє „ремесло” і почав вгадувати дівчатам, коли вийдуть замож, і то чи за старого, чи за молодого. Інтерес ішов, як „по маслі”.

Точно о годині шостій ми рушили в дальшу дорогу. Хоч сонце було ще високо, але зв'язкові казали, що терен безпечний і можна їхати хоч удень, тим більше, що всі ми у військових мундурах. Десь біля другої години вночі, доїжджаючи до лісу, ми раптом зпереду почувли гострий голос: „Стій, хто їде?!”. Ми позіскакували з возів і зайняли становище, хоч ніхто ніякого наказу не давав. Мені прийшло на думку, що повстанців не треба докладно вишколювати, вони самі навчаться, що і як робити в подібних ситуаціях. Показалося, що нас затримали 4 вояки з десятої сотні, які залишили свій „штюцпункт” і бажали приєднатися до УПА. Всі вони були із східних земель України, а один з них, Іван Мовчан з Житомира, став пізніше моїм близьким другом. В 1945 році, ми були ранені з Іваном одною і тою самою кулею. Але інша доля йому судилась, як мені. Іван був ройовим УПА і в травні 1946 року його заскочили большевики в криївці з цілим роєм під час облоги у Шмитківському лісі. Не маючи іншого виходу, Іван як ройовий застрілювався, щоб не потрапити живим в полон. Разом з ним застрілилися останніми кулями ще інших 9 друзів і тільки двох важко ранених большевики взяли тоді живими.

Світало вже, коли ми на наших підводах наблизилися до с. Вілька Потуржинська. Заки ми доїхали до села, нас ще затримували дві

Осип Станімір,
сотник УГА

НАРАДА ВІДПОРУЧНИКІВ УГА В НАЧАЛЬНІЙ КОМАНДІ В БІРЗУЛІ

2-го, 3-го і 4-го ЛЮТОГО 1920 РОКУ

O. Stanimir, Capt., UHA: CONFERENCE OF THE DELEGATES OF UHA AT THE GENERAL HEADQUARTERS IN BIRZULA

Former captain of the Ukrainian Halitsian Army narrates the sequence of events during the conference of this Army's delegates. The Army was in its final tragic crisis, depleted by diseases, without ammunition and medical supplies, and

in the middle of the Russian-Bolshevik and Polish fronts. The conference was a complete failure due to the fact, that the delegates limited their answers to "We will carry out all orders of our immediate commanders."

Швидко після злочасної Зятківської умови з денікінцями з 6-го листопада 1919 р., ситуація на фронті змінилась. Денікінці, розбиті більшевиками в районі Києва, почали відступати в напрямі Одеси. У зв'язку з тим Начальна Ко-

манда видала в дні 24-го грудня 1919 р. Армії наказ — залишити всі лічниці з тифозниками в околицях Вінниці — Жмеринка — Браїлів — Немирів під командою от. Никифора Гірняка їх власній долі і теж відійти в район Одеси. — Так почався трудний марш поодиноких галицьких корпусів в напрямі Одеси серед лютих морозів і навальних снігів з хворими і вродовцями на возах, що цілими десятками вмирили подорозі.

(Закінчення зі стор. 16-ої)

упівські застави, але наші зв'язкові полагджували все якслід. В селі можна було зауважити великий рух. Можна було бачити кінних гінців, які кудись поспішали. З хат нас цікаво розглядали селяни. На сільському майдані посередині села ми вишикувались в три лави і тоді до нас прийшов стрункий, високий старшина, як ми пізніше довідалися — бунчужний сотні к-ра Ягоди, Бурлака. Зв'язковий коротко позвітував про наш прихід і передав нас під його команду. Бунчужний Бурлака привітав нас і сказав, що відсилає нас відпочити по хатах. Ми розійшлися по квартирах.

Після полудня ми пізнали нашого командира Ягоду. Молодий, високий, стрункий, вбранний в однострій. Зібравши наш гурт на малій поляні в лісі, к-р Ягода почав нам усім, новоприбулим, вияснити причини постанови УПА, цілі боротьби і все те, що зв'язане з діями УПА. Після своїх пояснень, к-р Ягода спитався нас, чи ми хочемо вступити до УПА та боротися за здійснення її ідей. Всі одногослоно крикнули: „Так!“ Це було 20 травня 1944 року і це був перший, великий і незабутній день для мене, коли я став бійцем УПА, вояком її Першої Холмської Сотні.

Лютий 1960 р.

З кінцем грудня 1919 р. большевицька армія увійшла в район розташування наших галицьких шпиталів та стала господарити по-своєму, тобто „по законам революції“, наближаючись звільна до Вінниці. Тут, під напором оставших по шпиталях хворих стрільців і старшин, що хотіли себе рятувати фізично, та під натиском місцевих українських „лівих“ громадян, що хотіли нам якось допомогти у скрутному положенні, засновано т. зв. Галицький Ревком під головуванням пор. д-ра Давида, а коли цей захворів на тиф, провід цього Ревкому обняв старшина УСС-ів от. Никифор Гірняк. Той Галицький Ревком проголосив себе Начальним Політичним Проводом УГА, заборонив виконувати дальші накази Начальної Команди та заключив з місцевими ліво-революційними угрупованнями, тобто з КП(б)У, УКП і лівими російськими есерами, договір в дні 31 грудня 1919 року, на основі якого УГА дістала назву „Червона Українська Галицька Армія (ЧУГА)“ та стала автономною складовою частиною большевицької армії.

Насправді, нашого політичного проводу тоді вже не було, бо обидва українські уряди виємігрували — галицький до Відня, а наддніпрянський до Польщі і тим самим весь тягар відповідальности за дальшу долю УГА впав на Начальну Команду. Тому при Нач. Команді створено в дні 25-го січня 1920 р. т. зв. Політичний Відділ під проводом проф. д-ра Андрія Музички, який разом з Нач. Командою мав зайнятись дальшою долею УГА. На наказ Нач. Команди поодинокі Корпуси і Команда Етапу відкомандували до Політичного Відділу по трьох своїх делегатів. Представниками III-го гал. Корпусу були — від фронту, пор. Шпанюк з 2-ої Коломийської бригади і сотн. Осип Станімір з 8-ої Самбірської бригади, а від команди того ж Корпусу — сотн. Осип Навроцький.

Той Політичний Відділ разом з Нач. Командою відбув одну спільну нараду в днях 2-го, 3-го і 4-го лютого 1920 р., під головуванням ген. Осипа Микитки, а перебіг цієї наради був у загальному ось такий: Начальна Команда — ген. Микитка і ген. Ціріц — здали звіт з критичного положення Армії, яка сама тепер знайшлась без політичного проводу, бо її Уряд виїхав 16 листопада 1919 р. до Відня, не забезпечивши Армії ні грошем, ні вирядом, ні потрібними інструкціями, що дальше діяти і як поводитись, щоб зберегти цілість Армії. Майже три четвертини Армії знаходиться в тифозній гарячці по шпиталях, обозних возах і приватних домах, без жадної санітарної опіки. Немає ліків ні санітарного виряду, брак крісів й амуніції, взуття і уніформ, а харчі на вичерпанні. Оставша частина Армії, це в більшості виздоровці-реконвалесценти, які потребують відпочинку. Така Армія не може вже ставити наступачому ворогові, большевикам, ніякого спротиву, тим більше, що вона вже окружена з трьох сторін — з півночі від Києва, з південного заходу від Жмеринки і з південного сходу від Одеси. Цей перстень з кожним днем звужується так, що найдальше до двох тижнів може нас узяти в свої обійми. Наш „союзник” — денікінці, розбитий під Одесою, втікає панічно вздовж Дністра до Польщі. Ми опинились силою обставин на розпучливому бездоріжжі і маємо саме тепер вирішити, кудю нам йти — чи за частинами з Армії УНР до Польщі, чи пробиватись до ген. Омеляновича-Павленка на

большевицькі тили, чи договорюватись з наступаючим ворогом — большевиками, чи здатись румунам. Над тим маємо радити і винести остаточне рішення, що нам діяти і куди кинутись, щоб зберегти цілість Армії.

Оба приявні генерали були очевидно зворушені і заклопотані, говорили з душі, з цілого серця, так і видно було, що хотіли від нас засягнути якнайліпших вказівок і піддержки, щоб ціло видістатись з матні.

В дискусії забирали слово майже всі делегати, які обмірковували всі можливості. Перехід до Польщі не ворожив нам нічого доброго. Поляки зовсім певне нас роззброять і тоді кінець Армії неминучий. Пробиватись до ген. Омеляновича-Павленка наражувало більшість Армії, себто всіх хворих на тиф, на певну загибель від большевиків, які безпощадно з ними розправляться „по законам революції”, тому така розв'язка неактуальна. Договорюватись з большевиками небезпечно, бо поляки напевне це використують політично і представлять нас перед Антантою, як большевиків, а тоді справа Галичини пропаща. Перехід до Румунії був для нас ще найліпшим виходом з завороженого кола, бо хоч румуни нас роззброять, — то наш Уряд все таки зможе дальше переговорювати з Антантою і при догідній констеляції Армія зможе бути назад реактивована. Питання тільки чи румуни нас приймуть?.. В цьому дусі йшла ціла дискусія, а її вислідом були дві напрямні, а саме: ген. Густав Ціріц, шеф штабу Нач. Команди уперто твердив, що серед сучасних обставин залишається для Армії тільки одна правильна дорога — перейти до Румунії по доброму, за її згодою, а якщо ні, то пробиватись силою. В тій цілі штаб Нач. Команди вже поробив заходи і вислав старшин для переговорів з румунами та для перевірки, чи лід на Дністрі видержить примусову переправу. — Зовсім противної думки були голова Політичного Відділу д-р Музичка і делегат Етапу Армії от. Лисняк. Вони стояли на тому, щоб негайно розпочинати переговори з большевиками, поки ті ще не ввійшли в район розташування нашої Армії. Представники корпусів висловлювались різно, хоч часами здавалось, що більшість є по стороні Політичного Відділу. Ген. Микитка, як предсідник, в дискусії майже не забирав слова, він був заломаний і приби-

Зенон Стефанів

ЧИ СПРАВДІ СОЮЗНИЙ ДОГОВІР?

З приводу книжки д-ра Н. Гірняка

Zenon Stefaniw: WAS IT A GENTLEMEN'S AGREEMENT?

Ukrainian military historian, commenting on a recently published book on this subject matter, strongly criticizes the tactical agreement made by a group of Ukrainian officers with a local Russian unit on 31 December 1919 at Vinnitsia. The terms of this agreement had as their purpose to safeguard the remnants of the Ukrainian Na-

litsian Army, which was depleted by disease, in need of medical attention and supplies and without ammunition. This goal was not achieved due to the fact that the Russian immediately refused to carry out the terms of the agreement and annihilated most of the Ukrainian officers.

Недавно появилася книжка д-ра Никифора Гірняка, відомого нашого громадського діяча та ветерана визвольних змагань*). На зміст книги складаються дві частини: I. Українська Галицька Армія в союзі з більшовиками та II. а) Четвертий Всеукраїнський З'їзд Рад в Харкові і б) Червона Армія в Галичині (липень-вересень 1920 р.).

Шановний автор, який не тільки був учасником, але й центральною особою описуваних

подій, — маю на думці першу частину праці, — виявив може вперше в нашій історіографії, — багато зовсім незнаних фактів цього періоду. В тому його безперечна заслуга і ця книжка є поважним причинком до історії українських визвольних змагань.

Одначе не можна погодитися з автором в тому, що договір вінницького ревкому з представниками більшовицьких місцевих організацій, а до того ще й не здійснений — був яким-небудь союзним договором. Тезу про цей союзний договір і так сказати б, його переломове значення, — автор старається провести у своїй праці.

Таке твердження треба вважати за звичайне непорозуміння, яке може прийнятися зовсім непотрібно в нашій історіографії. Я дозволю собі звернути на це увагу, — не тому, що це комусь може бути не дуже приємне, — а тому, що такого союзного договору, як побачимо далі, просто не було.

Всякі союзні договори належать до категорії міждержавних або міжнародних договорів, що є порозумінням чи угодою двох або кількох держав щодо їх прав і обов'язків, а далі, юридичною формою співпраці на міжнародній арені. Право на укладання, ратифікацію, ревізію і відкликання міжнародного договору належить до основних прав суверенної держави. Вінницький ревком і вінницькі більшовицькі організації, що підписали цей договір, такого права не мали.

На ст. 54 автор пише: „Наш договір з більшовиками нічим не був подібний до злопам'ятного союзу УГА з армією білого генерала Де-

*) Никифор Гірняк — Останній акт трагедії Української Галицької Армії. Видання Українського Військово-Історичного Інституту в США, відповідальний редактор К. Дацко, Ст. XVI + 285, — 1959.

(Закінчення зі стор. 18-ої)

тий подіями, що мали наступити, хоч дуже пильно стежив за висловами поодиноких дискутантів.

Так ми радили три дні і дві ночі, але рішення не прийняли ніякого, а обмежились тільки до заяви, що ми — військо, маємо свою Начальну Команду і що та Команда рішить, який видасть наказ, а ми, як здисциплінована Армія, той наказ виконаємо. На тім нарада скінчилась і ми, представники корпусів, роз'їхались до своїх частин з тим, що остаточне рішення для цілої Армії видасть Начальна Команда у формі відповідного наказу. — При Нач. Команді осталась тільки Президія Політичного Відділу під проводом д-ра Андрія Музички та відпоручники Етапу Армії сотн. Омелян Паліїв і от. Лисняк.

Торонто, дня 10 серпня 1959 р.

нікіна, бо цей союз мав капітулянтський характер, а ми в союзі з більшовиками не сходили від нашої національної і державницької лінії."

Українська Галицька Армія не була в союзі з добровольчою армією, натомість Начальна Команда УГА заключила 17 листопада 1919 р. сепаратний договір з командувачем військ Новоросії про перехід УГА на сторону Добровольчої армії, про що виразно постановляє § 1. договору: „Галицька Армія переходить в повному складі, разом із етапними установами, складами і рухомим залізнодорожним матеріалом на сторону російської Добровольчої армії і входить у повне розпорядження головнокомандуючого військом Новоросійської області."

Не входимо ближче в аналіз умовин, що привели до такого договору, про це дуже багато написано. З історичних анналів не можна викреслити факту, що армія перейшла на бік ворога, з яким знаходилася в стані війни. По нині йде спір, хто власне завинив ту подію. Все ж договір був вповні додержуваний, УГА зберегла свою організаційну одність, командний склад, статuti, уніформу, національні і військові відзнаки тощо.

§ 1. умови вінницького ревкому в основі покривається зо змістом § 1. договору з Добровольчою армією: „Українська Галицька Армія припиняє свій відступ на південь, зриває союз з військом білого генерала Денікіна, проголошує себе Червоною УГА і приєднується до революційної РСФСР." (Ст. 24).

Як бачимо різниця тільки в грі слів, — на підставі одного договору УГА переходить на сторону російської добровольчої армії, а другого — „приєднується" до революційної армії Російської Соціалістичної Федеративної Советської Республіки, тобто до армії, з якою є у воєнному стані. Насувається питання: де ж саме задержана та національна і державницька лінія, про що вище згадує автор?!

Капітальним являється § 9. цього договору, що звучить: „Цей договір стає правосильним з хвилиною його ратифікації урядом України та центральними комітетами всіх революційних угруповань України". До цього можна прикласти народню приповідку: „заки сонце зійде — роса очі виїсть".

Взагалі з тією „ратифікацією" повна заковіка. Знаємо, що ратифікація це затвердження

міжнароднього договору найвищою владою в державі. Припустимо, що цей договір був би ратифікований урядом та центральними комітетами партій, що цього права не мають — хто ж тоді мав би ратифікувати договір від ревкому? Про це автор не згадує, але якесь співвідношення між договірними сторонами мусить бути.

Договір цей не міг бути ратифікований державними більшовицькими чинниками з тієї причини, що не був респектований, — бо це була умова чисто льокального характеру, що могла мати тільки значення для Вінниці та її найближчої околиці.

Зрештою, це чітко окреслив член уряду Затонський, даючи відповідь делегації Ревкому в Києві, що клопоталася про ратифікацію договору, як стверджує М. Курах (ст. 100): „Цей договір, який зачитали, не є ніяким договором і він не має ніякого значення. Він складений вами і на ньому бракує підписів представників радянського уряду та командування Червоної армії" і далі „йому нічого не відомо, щоб центральний радянський уряд або командування Червоної армії делегували своїх представників для переговорів і підписання договору з галичанами та їх армією". Сам же автор дійшов теж до сумного висновку, що „в процесі нашої співпраці з більшовиками, ми щораз більше переконувалися, що в них була ціла прірва між словами і вчинками. Для них договір з УГА був шматком паперу, не вартим найменшої уваги." (Ст. 48).

Договір підписало п'ять галичан від ревкому та голова подільського губпарткому КПБУ — Хвиля, від боротьбистів — Ковтунович і Коляда, від рос. лівих есерів — Власов і від галицьких комуністів — Коханенко. Вінницький Ревком не репрезентував цілості УГА, яка до 10 лютого 1920 р. виконувала наказ Нач. Команди, в тому дні був утворений т. зв. Начальний Ревком УГА в Балті і УГА йому підлягала.

Автор потверджує також, що мандаторами ревкому були старшини УГА і СС-ів, що перебували у Вінниці, а не поза нею; щонайменше $\frac{3}{4}$ УГА знаходилося на півдні.

При цьому варто звернути увагу на особливий факт, що головою вінницького ревкому аж до часу його скасування був пор. УГА д-р Г.

НАРАДА ОБВУА І БРАТСТВА ДИВІЗІЙНИКІВ ПРО ВИДАВНИЧУ СПІВПРАЦЮ

30 січня 1960 р. відбулась у Філадельфії у домівці ЗУАДК-ту, безпосередньо після тамошнього засідання Головної Управи ОБВУА (про яке мова на стор. 2 і 3) нарада у справі співпраці між ОБВУА і Братством кол. вояків І Дивізії УНА у видавничій ділянці. У нараді, що відбулась під проводом президента ОБВУА д-ра В. Галана, взяли участь члени Головної Управи ОБВУА, речником якої був ред. Іван Кедрин-Рудницький, а від Братства Дивізійників були приявні голова Красвої Управи Братства інж. І. Скіра і член Управи п. Артимишин. Ред. Р. Купчинський і П. Постолук не прибули внаслідок недуги. Тепер у вільному світі виходять такі наші комбатантські видання: 1) „Український Комбатант”, орган Союзу українських відділів в Німеччині, Новий Ульм, — рідко й неперіодично, 2) „Сурмач”, орган Об'єднання б. вояків українців у Вел. Британії, Лондон, 3) „Бюлетень” Союзу бувш. українських вояків у Канаді, Торонто, — обидва ці видання мають скромний регіональний характер, 4) „Вісті” Братства кол. вояків І УД УНА, Мюнхен і 5) „Голос Комбатанта”, орган ОБВУА, В-во „Червона Калина”, Нью Йорк, — обидва останні журнали мають ширший, загальний характер. Головна Управа ОБВУА пропонує об'єднати існуючі окремі органи обох наших комбатантських організацій, „Голос Комбатанта” у Нью Йорку і „Вісті” у Мюнхені та створити репрезентаційний центральний український комбатантський журнал. Практично це означає — об'єднання фондів, редакційного матеріялу і читачів. Кожний з тих обох журналів має тепер однакові турботи і щодо редакційного матеріялу і щодо фінансів. Кожний з них потрібний членству, але кож-

(Закінчення зі стор. 20-ої)

Давид, що підписав договір ревкому 31 грудня 1919 р., а також його підпис поміщений на договорі з 17 листопада 1919 р. з Добровольчою армією. Обрання його головою ревкому було дуже неполітичним і недипломатичним актом тодішніх вінницьких провідних діячів. Його прізвище на обох тих неславних актах є запереченням твердження д-ра Н. Гірняка про „національну і державницьку лінію”, — бо не міг же той самий чоловік підписувати „капітулянтський” документ і „національно-державницький”. Трагічним доказом короткозорости авторів того договору є факт, що з п'ятох галичан, що його вони підписали, два були розстріляні большевиками.

Такі мої завваги щодо суті самого договору, а подрібний розгляд книжки д-ра Н. Гірняка вимагає окремого місця — в наступному числі „Голосу Комбатанта”.

ний з них дефіцитовий і вимагає субвенцій від названих організацій. ОБВУА не має амбіції ані щодо назви чи фірми журналу, ні щодо особи редактора. Новий журнал мусів би брати під увагу редакційний матеріял, потрібний кожній з наших організацій; він служив би організаційним цілям кожної організації і перейняв би картотеку передплатників обох журналів. Справу значно облегшує факт, що обидва журнали мають подібний характер і деяких спільних співробітників. Названі представники Братства кол. вояків І Дивізії інформувались щодо деталей становища ОБВУА в справі видавничої співпраці. В дискусії забирали слово й інші приявні побратими. Головуючий д-р В. Галан ствердив, що виміна думок була конструктивна і що є питання суто-практичного характеру, що їх треба вяснити і обговорити. Намічено плян дальших розмов.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ВСІМ НАШИМ ВІДБОРЦЯМ

б а ж а с

АРКА

48 E. 7th St.

в Нью Йорку

GR 3-3550

Mercury

Parcel & Trading Co.

Бюро

New York 3, N. Y.

Крамниця

75 E. 7th St.

80 E. 7th St.

Tel.: ORegon 4-3930

**БЮРО ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
В УКРАЇНУ, БІЛОРУСЬ, ЛИТВУ, ЛАТ-
ВІЮ, ЕСТОНІЮ ТА ІНШІ КРАЇНИ СССР**

ГАРАНТОВАНА ДОСТАВА

В наших крамницях маємо великий
вибір місцевих та імпортованих това-
рів необхідних для висилки.

**КРАМНИЦІ ТА БЮРО ВІДКРИТІ
ЩОДЕННО ВІД 9 РАНКУ
ДО 8 ГОДИНИ ВЕЧОРА.**

Наша найкраща рекомендація — тисячі
вдячних клієнтів.

Н а ш В і д д і л:

943 Elizabeth Ave.

Elizabeth, N. J.

Tel.: Elizabeth 4-7608

Микола Гориславський

Д-р О. Утриско

КОМАРНЯНЦІ В УГА — У ПРИЗВИЦАХ І ЧИСЛАХ*)

O. Utrysko: CITIZENS OF KOMARNO IN UHA — NAMES AND NUMBERS

Former officer of the Ukrainian Halitsian Army reports accurate statistics about the participa-

tion of the citizens of Komarno County in the Ukrainian Halitsian Army.

В часі влади ЗОУНР такі уродженці Комарна гідно сповняли за фронтом УГА приділені їм пости: сот. Іван Сітницький, командант гарматного старшинсько-го вишколу в Станиславові і Кам'янці Под., пор. Микола Сітницький, радіотехнік при Нач. Команді УГА, четар Михайло Калимон, суддя-авдитор при Нач. Команді УГА, четар Василь Ольховий, книговод при булаві 7-ої Бригади УГА, підстаршина Теодор Гелемей, учитель у львівському повіті сповняв уряд комісара львівського повіту з осідком в Яричові.

А.

Вояки УГА-комарнянці, які згинували в боях за українську державу або померли в чотирикутнику смерті:

1) пор. Клим Утриско, згинув на фронті під Ягольницею (біля Чорткова) 7 червня 1919 р., похоронений в Лисівцях (пов. Заліщики). 2) чет. Андрій Пеленський, згинув на фронті під Деражною (Україна) 1919 р. 3) підхор. Михайло Зайшлий, згинув на фронті під Любінем вел. в міс. лютім 1919 р. 4) стр. Володимир Білик, 5) стр. Гриць Білик, оба згинували на фронті. 6) стр. Іван Білик, правник, помер на тиф в Кам'янці под. 1919 р. 7) стр. Володимир Кос син Івана. 8) стр. Іван Коновалець син Стефана, оба згинували на фронті. 9) стр. Теодор Ліщинський син Теодора (прозв. „Басістий”) помер на тиф. 10) стр. Олекса Новицький з передмістя Комарна: Лип'я. 11) стр. Сенько Пасічник, згинув на фронті. 12) стр. Гринько Пеленський (прозв. „дідич”) згинув на фронті. 13) стр. Михайло Пеленський син Дмитра (муж Марії прозв. „єдиначка”). 14) стр. Іван Пеленський (прозв. „шпить”) згинув на фронті під Любінем вел. в міс. квітні 1919 року. 15) стр. Володимир Перун, згинув на фронті. 16) стр. Михайло Щебель син Андрія, згинув на фронті. 17) стр. Яцко Щебель, помер на тиф в лікарні в Немирові (Україна) 1919 р.

Б.

Комарнянці кол. вояки УГА, які померли після визвольних змагань, в рр. 1920 до міс. серпня 1938 р.

18) пор. Микола Сітницький, радіотехнік при Нач. Ком-ді УГА, помер в 1934 р. (як управитель української жін. прив. гімназії в Перемишлі. 19) хор. Михайло Сенюта, помер на еміграції в Канаді 1931 р. 20)

*) Закінчення статті з 4 ч. „Голосу Комбатанта”.

Ред.

підстаршина УСС-ів Василь Радович, помер на тиф. 21) дес. Іван Гірний (прозв. „качор”) згинув трагічно, вбитий бандитами під Львовом як перевізник товарів в 1935 р. на тому самому терені, де в 1919 р. своєю відвагою відзначився на протипольському фронті. Похоронений укр. громадою величаво в К. 22) дес. Іван Іваськевич син Івана, помер в Немирові (Україна). 23) стр. Михайло Грушецький. 24) Андрух Здерко син Івана, помер в К. з кінцем р. 1920. 25) стр. Іван Когут син Івана, помер 1924 р. 26) стр. Іван Коновалець син Стефана. 27) кавалерист Володимир Пеленський, син коваля, помер в таборі Йозефів (Чехи). 28) стр. Мисаковець Іван син Івана (з Дуброви) активний громадянин, помер 1933 р. 29) стр. Володимир Радович, б. рахунковий 7-ої бригади, активний громадянин, помер на чохотку в р. 1928. 30) стр. Іван Радович, б. теолог, активний громадянин, помер на чохотку 1933 р. 31) стр. Володимир Юзич (прозв. „макарик”) помер з 30-х роках в Комарні.

В.

Комарнянці б. вояки УГА які прибули в дні 7 серпня 1938 р. на військовий аелъ наших комбатантів в Комарні після похорону Нач. Команданта УГА ген. Мірона Тарнавського 1 липня 1938 р. і поміщені на світліні.

32) сот. Михайло Ліщинський, гімназ. професор „Рідної Школи” в Комарні, активний громадянин в К. і член гром. Управи Комарна. 33) четар Осип Утриско, активний діяч в Комарнянщині і адвокат в Комарні. 34) четар Іван Ліщинський, до 1-ої світ. війни учитель в Щиреччині а перед 2-ою війною урядовець Українбанку в Комарні. 35) підхор. Микола Здерко, гімназ. професор, активний громадянин і директор Українбанку в Комарні, замордований більшовиками в році 1941. 36) ст. дес. Іван Іваськевич (прозв. „ліх”) кооператор, помер в часі окупації більшовиків в Комарні. 37) ст. дес. Лука Головка, який брав участь в боях на вулицях Львова в перших днях листопада 1918 р. під командою пор. Л. Огоновського. 38) ст. дес. Гаврило Бариляк. 39) дес. Петро Бучкевич (Укр. Жандармерія в Ком.). 40) вістун Володимир Юзич (прозв. „бодь”) активний громадянин в Комарні. 41) стр. Володимир Александрович, помер на чохотку в 1944 р. 42) стр. Володимир Бучкевич, брат Петра Б. ад. 39). 43) стр. Гринько Варениця, довголітній паламар при парох. Церкві в Комарні. 44) стр. Михайло Вігер, згл. Коновалець, помер в часі нім. окупації в р. 1942. 45)

стр. Іван Грушецький, боднар, активний громадянин, помер в часі больш. окупації. 46) стр. Федько Гірський. 47) стр. Михайло Губич. 48) Олекса Гелемей син Миколи. 49) стр. Іван Дрімалик син Панька (за фігурою). 50) стр. Михайло Дрімалик син Осипа. 51) стр. Михайло Дрімалик син Панька (за фігурою). 52) стр.-кавалерист Ол. Зазуляк син Миколи, перейшов до Дісвої Армії, кооператор. 53) стр. Василь Здерко. 54) стр. Володимир Іваськевич (прозв. „Романь”) активний громадянин в Комарні. 55) стр. Іван Іваськевич (про-

званий „Романь”) брат Володимира І. 56) стр. Володимир Калимон син Михайла Микитишиного. 57) стр. Володимир Качмарський, активний громадянин в Комарні. 58) стр. Володимир Когут син Михайла. 59) кавалерист Іван Когут син Михайла, брат ад. 58). 60) стр. Михайло Коновалець (прозв. „гайдевич”). 61) стр. Ілько Кос син Сенька. 62) Сенько Кос син Івана, брат ад. 61). 63) стр. Іван Косовнин, кооператор і активний громадянин, помер в часі больш. окупації. 64) стр. Петро Крук з передм. Липе. 65) стр. Василь Ліщин-

КОМАРНЯНЦІ Б. ВОЯКИ УГА НА ВІЙСЬКОВОМУ АПЕЛІ В КОМАРНІ В ДНІ 7-го СЕРПНЯ 1938 Р., ПІСЛЯ ПОХОРОНУ НАЧ. КОМАНДАНТА УГА ГЕНЕРАЛА М. ТАРНАВСЬКОГО 1-го ЛИПНЯ 1938 Р.

Перший ряд з гори з ліва до права: Іван Іваськевич (прозв. Романь), Андрій Пеленський с. Йосифа, Гриць Цегелик, Володимир Когут, Ст. Пеленський с. Михайла, Олекса Гелемей, с. Миколи, Володимир Калимон, Вол. Бучкевич, Василь Ташак, Петро Чудо, Сенько Кос с. Івана, Вол. Маркевич. Другий ряд з гори, з ліва до права: Стефан Сенота, Іван Косовнин, Михайло Пеленський, ткач (з Лип'я), Олекса Зазуляк с. Миколи, Михайло Дрімалик с. Осипа, Михайло Губич, Микола Мисаковець, Володимир Юзич, Іван Когут с. Михайла, Михайло Холєвінський, Іван Перун, Гриць Холєвінський, Володимир Качмарський, Антін Черник з Якимчиць (брат Федя Ч.), Михайло Дрімалик с. Панька, Петро Крук, Дмитро Юзич, брат Володимира, Теодора і Андрія Ю., які були вояками УГА. Третій ряд з ліва до права: (сидять) Василь Здерко, Михайло Вітер, згл. Коновалець, Іван Юзич, Сенько Мисаковець, сот. М. Ліщинський, чот. Осип Утриско, чот. Іван Ліщинський, Лука Головка, Гаврило Баріяк, Петро Бучкевич, Теодор Юзич. Четвертий ряд з ліва до права (клячуть): Іван Дрімалик с. Панька, Андрій Пеленський с. Дмитра, Михайло Пеленський (прозв. спальоний), Осип Ліщинський, Гринь Маркевич, Михайло Масєвський, Михайло Перун (з Роздуки), Вол. Александрович, Гринько Варениця, Ілько Кос с. Сенька, Федько Гірський, Вол. Сітницький. П'ятий ряд в долині, з ліва до права: Іван Грушецький, Василь Ліщинський (з Лип'я), Іван Іваськевич (прозв. піх), Михайло Коновалець с. Миколи, Андрій Пеленський с. Івана (прозв. голодний), Микола Здерко, Володимир Іваськевич, Стефан Пеленський с. Микити, Михайло Смоликевич, Іван Пеленський (прозв. дідич).

ський. 66) стр. Осип Ліщинський син Миколи. 67) стр. Михайло Маєвський син Володимира, машиніст при залізниці. 68) стр. Володимир Маркевич, помер напередодні 2-ої світ. війни. 69) стр. Гринь Маркевич. 70) стр. Микола Мисаковець з гор. передмістя. 71) стр. Сенько Мисаковець з гор. передмістя. 72) стр. Андрій Пеленський, син Дмитра з передм. Липс. 73) стр. Андрій Пеленський син Івана, активний громадянин, вивезений більшовиками в часі другої окупації — невідомо куди. 74) стр. Андрій Пеленський син Йосифа (прозв. „каменичний”). 75) стр. Іван Пеленський (прозваний „дідич”). 76) стр. Михайло Пеленський, ткач з передм. Липс. 77) стр. Михайло Пеленський (прозв. „спальований”). 78) стр. Стефан Пеленський син Дмитра з передм. Розлука. 79) стр. Стефан Пеленський син Михайла, помер в часі більшовицької окупації. 80) стр. Іван Перун син Гринька. 81) стр. Михайло Перун з передм. Розлука. 82) стр. Стефан Сенюта, активний громадянин, тепер на еміграції в ЗДА. 83) стр. Михайло Смоликевич з передм. Дуброва. 84) стр. Володимир Сітницький син Петра, активний громадянин. 85) стр. Василь Ташак, зліквідований німцями в р. 1941. 86) стр. Гринь Холєвінський син Федька. 87) стр. Михайло Холєвінський, син Федька, брат ад 86), активний громадянин. 88) стр. Гриць Цегелик з передм. Липс. 89) стр. Петро Чудо з гор. передмістя. 90) стр. Дмитро Юзич (прозв. „макар”) зі середмістя. 91) стр. Іван Юзич з середмістя Липс. 92) стр. Теодор Юзич (прозв. „макар”) з передм. Липс.

Г.

Комарнянці, колишні вояки УГА, які внаслідок різних перешкод не прибули на Вояцький Апелъ в Комарні, 7 серпня 1938 р.

93) сот. Іван Сітницький, проф. гімназ. у Львові, помер 1947 р. 94) пор. Олександр Кліш, суддя. 95) пор. д-р Зиновій Сенюта, перейшов з частиною УГА на Чехи, адв. аплікент в К., виїхав в р. 1927 на Україну, був в тюрмі, опісля на засланні. 96) пор. Олекса Сороковський, значковий в штабі полк. Шпаловала (Дієва Армія) суддя, тепер на еміграції в ЗДА. 97) чотар д-р Михайло Калимон, адвокат в Богородчанах і Судовій Вишні, активний громадянин, помер в р. 1948. 98) чотар Андрій Калимон син Гринька, перейшов на службу УНР, адвокат. 99) чотар Василь Ольховий, кооператор, інспектор РСУК — Львів. 100) чотар Ілярій Ольховий, втік з польського полону в Тухолі на Чехи а по повороті до Галичини — інженер-банковець, директор Центробанку у Львові, помер на еміграції в Нью Йорку в листопаді 1953 р. 101) чотар Володимир Панас, опинився в польському полоні в Бересті литовським. Управитель укр. нар. школи в Самборі в часі нім. і больш. окупацій. 102) чотар Іван Щебель, ветеринар, брав участь в Зимов. Поході; в часі польської окупації нар. учитель, в часі 2-ої світ. війни загинув. 103) хор. Осип Щебель, перебуваючи в лічниці в Станиславові попав в польський полон, звільнений в 1920 році, був учителем „Рідної Школи” в Комарні, опісля польської держ. школи на Волині. 104) підстаршина

Теодор Гелемей, повіт. комісар ЗУНР в Яричові (львівський повіт) учитель в Галичині, тепер на еміграції в ЗДА. 105) стр. Михайло Артимо, перебуває на еміграції в Канаді від 1926 р. 106) стр. Іван Баріляк (прозв. „гамайкіцьо”) з гор. передмістя. 107) стр. Михайло Білик (прозв. „дзігель”). 108) стр. Бучкевич Михайло зі середмістя. 109) стр. Стефан Бучкевич (прозв. „окопінський”). 110) стр. Микола Вітер згл. Коновалець з дол. передмістя. 111) стр. Іван Вітер син Андрія зі середмістя. 112) стр. Олекса Вітер згл. Коновалець син Миколи з дол. передм. 113) стр. Іван Гикалик. 114) стр. Корнель Гикалик. 115) стр. Лаврентій Гагрґаля (рим.-кат. з передмістя Липс). 116) стр. Стефан Дрімалик син Теодора. 117) стр. Володимир Зазуляк, попав в польський полон, інтернований на Домбю, учитель, помер на чахотку в р. 1921. 118) стр. Ілярій Зазуляк, учитель, брат Володимира ад 117). 119) стр. Володимир Залого. 120) стр. Іван Здерко син Івана з дол. передмістя. 121) стр. Осип Карабин син Михайла, переселився на Чехи. 122) Андрій Кардаш, гарматчик, суд. урядовець, помер. 123) стр. Михайло Климко з самбірського передмістя. 124) стр. Олекса Качмарський син Йосифа зі середмістя. 125) стр. Осип Кольман, тепер на еміграції в Канаді. 126) стр. Михайло Коновалець син Івана з гор. передмістя. 127) стр. Олекса Коновалець син Михайла з дол. передмістя. 128) стр. Петро Коновалець син Михайла. 129) Дмитро Кос, тепер на еміграції в Канаді. 130) стр. Іван Кос син Івана (прозв. „Куба”). 131) стр. Іван Кос (прозв. „Гай”). 132) стр. Гринько Косовнин з передмістя Дуброва. 133) стр. Василь Крук з гор. передмістя. 134) стр. Теодор Круть з дол. передмістя, активний громадянин, помер. 135) стр. Гаврило (мильно Гриць) Лев, учитель „Рідної Школи” у Колодрубках. 136) стр. Андрій Ліщинський з передмістя Лип'я, тепер на еміграції в Канаді. 137) стр. Теодор Малик (прозв. „Тершаківський”) купець в Трускавці. 138) стр. Дмитро Мисаковець зі середмістя, помер. 139) стр. Йосиф Мисаковець. 140) стр. Микола Мисаковець. 141) стр. Іван Огородницький з передмістя Дуброва. 142) стр. Володимир Ольховий (прозв. „крах”) перед 2-ою світовою війною переїхав на Україну і вернувся до Комарна в 1950 році. 143) стр. Іван Ольховий, активний громадянин, вивезений з дружиною і з дітьми більшовиками з Комарна. 144) стр. Михайло Оленич, активний громадянин з гор. передмістя. 146) стр. Андрій Пасічник, на еміграції в Канаді. 147) стр. Дмитро Пасічник, помер на еміграції в Нью Йорку (ЗДА). 148) стр. Корнель Пасічник, син Йосифа. 149) стр. Андрій Пеленський, на еміграції в ЗДА. 150) стр. Володимир Пеленський син Михайла, тепер на еміграції в ЗДА. 151) стр. Михайло Пеленський, син Івана, студент (прозв. „флякер”) з Розлуки. 152) стр. Олекса Пеленський син Михайла з передмістя Лип'я, залишився на Україні. 153) стр. Осип Пеленський син Дмитра, управитель Нар. Торговлі в Бережанах, помер. 154) стр. Осип Пеленський син Івана з передмістя Лип'я. 155) стр. Іван Прухницький, римар з передмістя Дупрова, помер на еміграції в ЗДА. 156) стр. Ілько Прухницький син Миколи зі середмістя. 157) стр. Михайло Прухницький з

КОМАРНЯНЦІ — Б. СТАРШИНИ 7-ої БРИГАДИ УГА

З ліва до права, сидять: сот. М. Ліщинський, чот. Василь Ольховий; стоять: хор. Михайло Сенюта, чот. Андрій Пеленський, пор. Ал. Кліш, чот. І. Ліщинський, чот. І. Щебель.

передмістя Комарна — Дуброва, брат Івана ад 155). 158) стр. Іван Репетило, на еміграції в США (Нью Брітен), помер на еміграції в Канаді. 159) стр. Микола Сенюта, студент, активний громадянин. 160) стр. Володимир Слоновський, учитель „Рідної Школи” в Комарні, опісля держ. шкіл в Комарнянщині. 161) стр. Сльоньовський з передмістя Дуброва. 162) стр. Іван Сороківський, професор гімназ. „Рідної Школи” в Комарні, активний громадянин, виїхав на еміграцію в році 1944. 163) стр. Сенько Ткачик, на еміграції в Чехословаччині. 164) стр. Стефан Толочко. 165) стр. Андрій Юзич (прозв. „макарик”) з частиною УГА перейшов на Чехословаччину і там залишився. 166) стр. Михайло Юзич (прозв. „бзівка”) з гор. передмістя.

Усі вищевислічені 166 комарнянці-воїни були учасниками наших визвольних змагань в рр. 1918-1919-1920, крім неназваних тут старших віком громадян, які чесно і точно виконували свою службу при нашій міліції, чи в цивільних установах в Комарні.

Tel.: GRamercy 7-0729
FINE PORCELAINS
SURMA
BOOK & MUSIC Co.

Gifts - Records - Phonographs
Music - Books - Periodicals
Ukrainian Easter Eggs
Pure Honey - Typewriters
Embroidery Thread & Material
11 East 7th Street
New York 3, N. Y.

БАЖАЄ ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

В ПРОГРЕСИВНОМУ КІНО

(Фейлетон)

Недавно, з нагоди Зустрічі Письменників у Нью Йорку, були в мене гості з Філадельфії: мой кум, коби здоровий, і дорога наша пані Галина.

— Ну, що ж тут у вас нового, поза всякими скандалами? — питають. — Є може у вас якісь атракціони?

— Та йде кажу, недалечко від моєї хати, на 8-ій Евіню, новий совєтський фільм „Поєма про море”, ніби за сценарієм покійного Довженка. Та був на цьому фільмі Микола Понеділок і сказав, що з Довженка остались лише ніжки та ріжки, — так Московська кіностудія спотворила його сценарій...

— Нехай, — махнув рукою кум. — Довженка варто побачити і спотвореного.

Так пішли ми в так зване „прогресивне” кіно, де часто висвітлюються совєтські фільми, переважно московські, зрідка українські. Правду сказав Микола: старші брати зробили по сценарію нашого великого земляка справжню соціалістичну чепуху. Та це інше діло: про такі справи дискутується звичайно вже після фільму, ну, на вулиці, чи вдома, чи, скажемо, в „Лісі Микиті”, за склянкою „чаю”...

Пані ж Галина, наша письменниця-ювілятка, мала інший підхід до цього питання: з своїми критичними зауваженнями щодо фільму, режисера, акторів тощо, вона виступила зараз таки, за свіжої пам’яті, на кіноній залі!

Як лише блиснули на екрані перші кадри, почувлись перші репліки, пані Галина заговорила вголос:

— Якою ж це мовою вони балакають?.. Ні кацапською, ні українською! Ох, ви, раби нещасні, презренні малороси! Поковеркали вам мову, поковеркали ваші душі, а тепер ще й рідну землю виривають вам з-під ніг і затоплюють водою!

Блиснув інший кадр — з розваленого села, що на його місці має постати море, перевозять машинами людей до нового міста — Каховки.

Пані Галина аж руками сплеснула!

— Ну, дивіть, що робиться! Ввозять наших бідних українців! В Казахстан! Або на Сибір!

Кум притишеним голосом об’яснює, що це не вивозять їх, покищо, а перевозять на нове місце поселення. Та пані Галину не так легко зіб’єш з пантелику:

— Що ви там знаєте, куди їх везуть! На фільмі, для пропаганди, показано одне, а насправді чорт знає, куди їх запроторили.

На екрані появилася здоровенна машкара голови колгоспу, про якого сам автор сценарія говорить, що він любив частенько здібатися з пляшкою.

— Ну, й мордонька! — скрикнула пані Галина. — Бачиш, як випає на колгоспних хлібах, на людській кривді?.. А це хто, Ворошилов? — сіпнула кума за рукав, коли на білому полотні заблесли ордени і лямпаси генеральського мундіру.

— Ні, це генерал Федорченко, — об’яснив кум.

— Теж нічого собі морда.

РЕЦЕНЗІЇ

Д. Кетрос: „Так творилося українське військо” (1917-1919). Ст. 64. Лондон 1958. Видання Об'єднання б. Вояків Українців у Великій Британії.

Є малі книжечки, навіть брошури, які мають конкретний зміст, дають багато матеріалу і являються цінним причинком до історії певних подій. До таких вартісних видань варто зачислити книжечку Д. Кетроса, його безпристрасну розповідь про те, як творилась збройна сила в одній закутині нашої країни. Автор не стає на котурни, не прибирає пози історика, не збирається осуджувати чи возвеличувати когонебудь, він простими словами оповідає про те, як в його околиці та серед наших людей будилась національна свідомість, яка кликала тих людей братись за зброю, ставати у бойові ряди і боронити тих прав, що їх творила українська революція.

Коли валились воєнні фронти і збольшевичені маси салдатні рвалися додому, заповнювали собою всі шляхи, всі дороги і стежки, то між тою збольшевиченою салдатнею було багато кримінального елемента, який, покидаючи фронт, брав рушницю та набой, щоб грабувати мирне населення. Така акція бандитських елементів мусіла викликати реакцію збоку мирного населення і воно починає організувати свою оборонну силу. Через околиці, де жив автор, проходило багато війська, бо туди стелився „столбовий” шлях від Дні-

(Закінчення зі стор. 25-ої)

Тим часом товариш генерал на руїнах розваленого села вдарив в патос і деклямує, що наша, мовляв, українська земля багата в чавун, вугілля, електроенергію...

— А українська пшеничка тобі не пахне? — перепитала пані Галина.

Так, на кіновій залі, витворюється своєрідний діалог: на кожну репліку з екрану, пані Галина відповідає своєю реплікою з крісла. Бачу, глядачі на сусідніх кріслах вже оглядаються в нашу сторону, шусукають... Ну, а ви собі уявляєте, яка публіка засідає в такому кіно: біла гвардія, прогресисти, „одезити” та й всякі малороси. Оце ж, думаю, ще одна така репліка і може вибухнути авантюра!

А тут якраз дорога пані Галина, побачивши на полотні якогось селепка з портфелем, гомонить на всю залу

— Дивіться на цього дурачка! Та ж це Нікітушка Хрущов!

І, уявіть собі, що робиться: прогресисти з сусідніх крісел, мов ті щурі, один по одному — шур-шур-шур! — висуваються і зникають в темряві, перекочують на інші місця!

Дезертують!..

Ні, дорогі друзі, ще не вмерла, не пропала наша справа, якщо нас Бог поблагословив таким бойовим жіноцтвом! Вношу пропозицію — обрати пані Галину почесним членом Т-ва бувших Вояків Українців!

стра до залізничної стації Крижопіль, що побудована на лінії Жмеринка-Одеса. Автор пише: „Проходило багато зукраїнізованих козацьких частин, які дуже багато усвідомили населення. Проходило теж багато збольшевичених частин, що все грабували, що бачили. Проходили навіть і польські легіонери, що теж закидали скриньки з набоями та різну зброю, що для нас було річчю незрозумілою” (ст. 8).

Організаторами збройної самооборони були селянські сини, які служили в російській армії, в її рядах перебули першу світову війну, набули відповідного знання та великого досвіду. Після повороту в рідне село вони стали організаторами збройної сили, вони її очолювали та проводили нею. Між іншими автор згадує про таких старшин: полковника Ільницького, сотника Кетроса, сотника Лампігу, пор. Датія, пор. Кощука, прапорщика Криворучка та інших. Всі вони діти села. Особливо симпатичними рисками малює постать „унтера” Василя, який в процесі дальшої боротьби переходить досить цікаву метаморфозу і з російського „унтера” стає свідомим українським підстаршиною. Той симпатичний підстаршина Василь пізніше загинув у Першому Зимовому Поході.

У дальшій розповіді Автор інформує про те, як в районі над Дністром між Могилевом-Ямполом і залізничною лінією Жмеринка-Одеса почала творитись нова військова сила, яка відбивала напади різних банд та грабіжників. Автор підкреслює, що московські заїди, які сунули в Україну „знали, чого вони хочуть, а українське населення не завжди знало, чого воно хоче, і дуже часто хиталося, а то й узагалі не цікавилось всім тим, що кругом нього діялося. Воно не було організоване і не могло собі дати ради. Села, що окремо повставали, спалювались цими заїдами, а населення дуже часто катувалось та й розстрілювалось. Полковник Ільницький та його співробітники старалися організувати всіх на цьому маленькому клаптику землі в одну цілість, але це було дуже тяжко, і щойно значно пізніше йому вдалося з широких околиць зорганізувати досить велику силу до боротьби з большевицькими бандами” (ст. 25). А що це була неабияка сила, свідчить хочби те, в селі Кетроси зорганізовано військовий відділ в силі 800 добре озброєних людей під командою полк. Ільницького, а другий відділ в селі Качківці під командою прап. Криворучка, що начислявав коло 300 озброєних людей. Ці два відділи діяли разом і начислявали 1.000 (тисячу) вишколених і добре озброєних бійців. У відділі було 12 скорострілів системи „Максима” і 6 гармат. (Ст. 13).

З таких відділів створився був „Окремий Наддністрянський Курінь”, який опісля влився в регулярну Армію УНР і продовжував боротьбу в рядах групи Запоріжців.

Нема потреби переповідати зміст тої цікавої книжечки, її варто набути і прочитати. На підставі тих фактів можна уявити собі, які колосальні можливості були для творення нашої збройної сили на низах, але, на жаль, ці можливості були — з різних причин — не використані.

3 ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ ОБВУА

НЬЮ ЙОРК, Н. Й.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

12-го березня 1960 р. в залі Літературно-мистецького Клубу в Нью Йорку відбулись річні Загальні Збори Ньюйоркського Відділу ОБВУА. Головував полк. Варвінський, секретарював інж. А. Зубенко. Уступаючий голова Відділу д-р Іван Козак відчитав список померлих членів Відділу і не-членів, видатних колишніх військовиків, а приязні вшанували їх пам'ять повстанням. Опісля він склав звіт про останні Загальні Збори, які відбулись 28 лютого 1959 р. Тоді членів Відділу було 100, — два померли, один переїхав в інше місто, 5 нових вписалось, теперішній стан — 102 члени. Відбуто 8 сходин з доповідями і 10 засідань Управи. Голова був водночас референтом суспільної опіки. Назверх виступав 30 разів в імені Відділу на прерізних нарадах, бенкетах і похоронах. У 1958 р. Відділ зібрав 1.198.77 дол. на Інвалідів, за весь час переводження збірок, від 1953 р. зібрано 6.619.46 дол. За 1959 рік збірка ще не закінчена, але вже відіслано до Суспільної Служби 1.010 дол. Найбільше на одну листу, бо 105 дол., зібрав побр. Мик. Влизняк. Збірку біля Свято-Троїцької Соборної Церкви УАПЦ зорганізувала та перевела при допомозі молоді з різних молодечих організацій членка ОБВУА п. Катерина Трухля. Голова вислав 152 листи, головню в збірковій акції. — З черги звіти склали секретар інж. А. Зубенко, скарбник І. Винник, організаційний референт В. Овсієнко та культурно-освітній І. Кедрин-Рудницький. — За звітний час Відділ мав прибутків дол. 588.72, розходів дол. 471.13, у касі дол. 117.59. До Головної Управи відпроваджено дол. 100.— на пам'ятник пок. полк. Савченка асигновано дол. 100.— Сходини з доповідями були такі: 28 березня 1959: майор З. Івасишин „Чортківська офензива”; 18 квітня: ген. О. Загородський „Вій в обороні Харкова в грудні 1918 р. під місцевістю Козача Лопань”; 16 травня: полк. Мих. Курах з Клівленду „Організація польських армій в СССР під час 2-ої світової війни”; після тримісячної літньої перерви, 12 вересня: інформаційні сходини з доповіддю д-ра М. Галія „Як поставитись Відділові до приїзду Хрущова?”; 10 жовтня: І. Кедрин „Хрущов в Америці”; 31 жовтня: д-р С. Ріпецький „Полк. Дмитро Вітовський” і інж. О. Гладішовський: „ген.-хор. Г. Стефанів”. В листопаді Відділ замість власного вечора поручив своїм членам піти на доповідь члена Відділу сот. Зенона Стефанова у Військово-історичному Інституті при НТШ, 1 листопада, п. н. „Польська агресія на Україну і її наслідки”. 5 грудня: полк. І. Цапко „Вій під Тереховлею 4-го кінного полку 17 вересня 1920 р.” 26 грудня: відбувся Святочний вечір для вшанування 70-річчя ген. О. Загородського, активного члена Відділу на тлі 40-річчя Першого Зимового Походу, з доповіддю д-ра І. Козака. Члени Відділу виступали з фаховими промовами й доповідями й на іншому терені, поза Відділом, при чому інколи Управа

повідомляла про це всіх членів. Так, напр., д-р М. Галій промовляв на одній Академії з нагоди роковин Актів 22 січня. 3-го лютого д-р С. Ріпецький доповідав у Військово-історичному Інституті при НТШ про „Крутянський бій”, полк. А. Валійський виїздив з доповідями до Нью Гейвену і Філадельфії, д-р І. Козак до Ньюарку, І. Кедрин до Нью Гейвену і Філадельфії.

На внесок О. Гладішовського від Контр. К-сії висловлено подяку давній Управі. Культурно-освітній референт давав ширші інформації про „Голос Комбатанта”. Обрано нову Управу у складі: голова д-р І. Козак, заст. голови полк. А. Валійський, секретар Д. Захарченко, скарбник І. Винник, культ.-осв. референт І. Кедрин-Рудницький, орг. реф. В. Овсієнко. Члени Управи: інж. І. Мирошніченко, д-р М. Галій та полк. І. Цапко. Контрольна Комісія: ген. О. Загородський голова і члени Ю. Богун і Ол. Гладішовський. Товариський Суд: Дм. Галичін голова і члени Суду: д-р С. Ріпецький і д-р Г. Ничка. Прийнято сугестію, щоб Відділ не брав офіційно участі в ніодному національному святі, якщо таких свят з тієї самої нагоди буде в Нью Йорку два, а не одно, та щоб повідомити про це відповідні наші установи. Рішено подбати, щоб Головна Управа вислала негайний протест до французького амбасадора з копією до державного департаменту проти арештувань українців у Парижі з приводу приїзду туди Хрущова. Обрано 7-ох делегатів на 6-ий З'їзд Делегатів ОБВУА. Збори закінчено відспіванням Національного Гімну.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

АКТИВНИЙ, ХОЧ 9-ЧЛЕННИЙ ВІДДІЛ

Життя Амстердамського Відділу ОБВУА зумовлене дуже тісно загальними тутешніми відносинами й історією цілої громади. Річ у тому, що внаслідок перенесення відсіль на Південь найбільшої фабрики (килимів), яка затруднювала 5.000 робітників, місто не розвивається, а скорчилось: коли в 1948 р. воно нараховувало 36.000 мешканців, то нині зменшилось до 32.000 — при всьому природному прирості! Брак можливостей праці прогнав із міста багатьох його мешканців в інші місцевості і тому й українська громада в Амстердамі надзвичайно зменшилась. Тому 12 років греко-католицька парохія нараховувала коло 1.000 родин, а православна 125, — нині католицька має 146 родин, а православна лише 5. Все ж — ця маленька громада — добра і жертвенна. Хоч приходить із збіркою ходити до кожного зокрема, проте остання збірка на інвалідів таки дала 133 дол. Це мало, коли порівняти, що в першому році підписаний зібрав 440 доларів, але багато, коли пригадати оті популярні зміни. У Відділі ОБВУА було в дні його оснування 20 листопада 1949 р. 43 члени, — нині є їх тільки 9 (дев'ять). Зате буквально всі вони в громаді діяльні, головна ініціатива і більшість тягару праці лежить на

комбатантах. Всі члени Відділу походять з Західної України, всі були членами УГА, з винятком двох: Василя Яремишина і Константина Білика — кол. дивізійників. Дуже діяльний і жертвенний між комбатантами й давній емігрант, кол. вояк, що тямить ще часи окупації Босні і Герцоговини за Габсбургів, п. Василь Чучман. Зрештою, як сказано, члени нашого Відділу є водночас або керівниками або активними діячами всього місцевого громадського життя. Головою Відділу ОбВУА є від 10-х років Симон Гнатківський — він же голова Відділу УККА. Секретарем в обох цих установах є Дмитро Олійник. Заступником голови нашого Відділу є д-р Теодор Кокорудз, що є в Ревізійній Комісії Відділу УККА, — і те саме стосується всіх інших членів Відділу. Кол. підхорунжий УСС о. Ліщинський є не тільки членом і капеляном Відділу ОбВУА, але й працює в Конгресовому К-ті та має благородний вплив на всю громаду, як душпастир-громадянин. Голова нашої Ревізійної Комісії д-р Петро Хрептовський, кол. пор.-аудитор УГА, часто виступає з доповідями; знову ж Константин Білик, кол. вояк I Дивізії УНА, працює активно в Пласт-прияті, а його діти-пластуни виступають на кожному національному святі. Активними є й обидва пп. Яремишини. Може хтось скаже: навіщо хвалити особи? Але, здається, що слід записати, що серед отаких дуже трудних обставин невеличкий гурток, несповна десяток колишніх вояків, кожний намагається робити по змозі своїх невеликих сил, поки їм Господь дозволяє. Що буде з Відділом, коли їх не стане?! Залишиться приклад для наслідування для молодших... Останні сходи Відділу відбулись 6-го лютого ц. р. Д-р Т. Кокорудз мав доклад про 40-річчя переходу УГА через Збруч після чого відбулась одно-годинна дискусія. На 24 лютого заплановано було святкування 10-річчя ОбВУА і нашого Відділу, але епідемія „флю“ примусила відкликати свято. Воно відбудеться обов'язково, трохи пізніше. Появу „Голосу Комбатанта“ всі радісно зустріли, — всі його передплачують та після кожного числа передискутують. На Делегатський З'їзд збираються їхати не тільки делегат, але й інші члени, щоб познайомитись з центральною Організацією та дістати нового морального поштовху до праці.

С. Г.

БАЛТІМОР, МД.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ

В неділю 7-го лютого ц. р. відбулись Загальні Збори Балтіморського Відділу ОбВУА, на яких, м. ін., звернено увагу на ті відносини в нашому місті, що в минулому році була повинь імпрез, забав і пікніків, здебільша дефіцитових, а не було місця для поважних і цікавих вечорів, з більшою активною участю наших комбатантів. На цих Загальних Зборах обрано нову Управу в такому складі: майор П. Калиновський — голова, пор. К. Беновський — секретар, побр. С. Хай — скарбник. Побр. Д. Пісецький став новим заступником голови. 14-го лютого місцевий Відділ УККА влаштував „Бенкет-зустріч з громадянством“, з представником централі УККА д-ром В. Шандором. Пред-

ставники Відділу ОбВУА взяли участь в тому вечорі й висловили критичні завваги під адресою діяльності УККА, в керівних органах якого нема представника Об'єднання б. вояків-українців. Балтіморський Відділ цілком підтримує Головну Управу в заходах здобути місце в Політичній Раді УККА, — Члени Відділу ОбВУА підтримують „Голос Комбатанта“ та всі передплачують його, а Управа від себе окремо вислала на наш журнал \$5.00. Деякі члени Відділу висловлюють думку, що в „Г.К.“ не слід передруковувати з щоденної преси вісток, що їх вони вже читали.

П. К.

Від Редакції: Заввага щодо передруку вісток у принципі цілком правильна, але наша Редакція керується бажанням зафіксувати у комбатантському журналі важливіші події, які сталися в міжчасі в комбатантському житті в Америці. Тому, що „Г. К.“ — кварталник, то неможливо, щоб усі вістки були строго актуальні. Буває теж, що керівники з'їздів кол. вояків чи зборів виразно просять помістити про них вістку в „Г. К.“, дармащо в міжчасі вістка про це була вже в щоденній пресі.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ДВА ЮВІЛЯТИ

Наша Станиця може похвалитись двома поважними Ювілятами а саме: д-ром Степаном Сукованченком і о. Петром Чавсом.

Перший з них, роджений на Криму 10. XI. 1879 р. Під час I-ої світової війни служив як полковий лікар в російській армії і в тім характері об'їхав трохи не всю Росію. По революції 1917 р. служив в Армії УНР, а потім переїхав до Америки і осів в Рочестері, де по сьогодні ще виконує лікарську практику. 80-літні роковини свого народження святкував в тіснім кружку найближчих знайомих. Молебен на його інтенцію відправив парох місцевої Церкви св. Покрови о. прот. Микола Чернявський.

Другий Ювілят о. Петро Чавс родився в 1883 р. Висвячений в р. 1909, сповняв функції душпастиря в різних місцевостях Галичини, останньо в Крукеничах, Мостиського повіту, як парох і декан. Під час I-ої світ. війни був капеляном в австрійській армії, а в часі українсько-польської війни був капеляном при УГА. У 1944 р. мусів втікати з Галичини, тим більше, що польські хулігани замордували його дружину. Будучи в Америці якийсь час був духовником і професором в греко-кат. семінарії у Вашингтоні. Тепер проживає у Дітроїті. Його 50-літній ювілей священства перемінивсь головню завдяки старанням пароха о. Бохневича у народнє торжество, в якому взяло участь около 300 людей. Молебен на його інтенцію відправив його товариш зброї, о. Степан Городецький (бувший УСС).

ЛИСТОПADOBE СВЯТО

Рочестерський Відділ ОбВУА вшанував 41-ші роковини 1-го Листопада апелем, який відбувся вечором 31 жовтня. До місцевої церкви Богоявлення зійшлося

ТІ, ЩО ВІДИЙШЛИ

Дня 8-го лютого 1960 року помер у Мінеаполісі, Мінн., після короткої важкої недуги на 68-му році життя

КОНСТАНТИН СМОВСЬКИЙ
генерал-хорунжий Армії УНР.

Покійний Генерал народився 21-го травня 1892 р. на Кубані, у Полтавській станиці. В 1918 р. був командиром Чорноморського Гарматного полку, згодом командиром Кінного Лубенського ім. Максима Залізняка Полку. Відтак командував 10-им Гарматним полком Сірожупанників, з яким відбув Перший Зимовий Похід, а врешті 1-ою Кінною Бригадою Окремої Кінної дивізії. Перейшов обидві еміграції. В Америці втримував постійний зв'язок з центрами українського комбатантського й громадського життя. Поміщував свої спогади та фахові статті також у „Голосі Комбатанта”.

(Закінчення зі стор. 28-ої)

26 членів Відділу з прапором. Крім них, явилось ще дев'ять членів Братства I Дивізії УНА, один відпоручник Легіону ім. С. Петлюри і Станичний місцевого Пласту. Парох церкви Богоявлення (теж член нашого Відділу) о. сов. Городецький відправив Молебен на інтенцію живих ще членів Відділу. Панахида по поляглих Героях і по Митрополиті Шептицьким правилась слідуючого дня в неділю по співаній Сл. Божій. По Молебні зійшлися учасники апелю в церковній залі, де голова Відділу побр. Д. Хоптяк зложив звіт президії, в склад якої входили два бувші УСС-и (о. Городецький і Д. Квасниця) і бувший СС (О. Максимович). Описав всі зійшлися на скромній перекусці, в часі якої голова Відділу промовив коротко, вказуючи на вагу цього зібрання, після чого П. Зубрицький (культ.-освітній референт) говорив про генезу 1-го Листопада та тло, на яким постав, описав коротко сам перебіг Листопадового зриву і вкінці дещо ширше спинився над наслідками цієї події.

Опісля ділилися споминами різні члени Відділу, а саме, інж. Коцик, дир. Чернописський, д-р Годованець, проф. Каліцінський і І. Мурин.

Сходини ці почались і закінчилися молитвою, яку провів о. Городецький.

Слідуючого дня вечером (неділя 1. XI.) відбулася заходом місцевого УКК загальна Академія в честь І. Мазепи та Листопадового зриву. В програму тієї імпрези входили м. ін. продукції хору СУМА в супроводі струнної оркестри під проводом проф. В. Божика, українського хору під проводом інж. Матковського, доповідь проф. Сагана і рецитація думи Мазепи артиста Е. Курила. На початку свята відібрав голова місцевого УКК в товаристві голови комбатантів дир. Хоптяка дефіляду відділів Пласту, СУМА, МУН-у і ОДУМ-у, яку провадив комбатант п. В. Пилипенко. Приявних на залі було коло 500 осіб. Головою імпрезового Комітету був дир. Чернописський. Гарні декорації сцени і залі походили з руки арт. Загачевського, б. Дивізійника.

Його знімка була вміщена в ч. 1 (7) нашого журналу за листопад-грудень 1958 р. Із смертю ген. К. Смовського відійшов один із найбільш бойових вищих старшин.

Похорон відбувся 12-го березня ц. р. у Мінеаполісі.

**

Дня 23-го січня 1960 р. помер у Балтиморі, Мд., після довгої і важкої недуги на 74-му році життя

ПАВЛО ТАЛАН
підполковник Армії УНР,
видатний громадський діяч і публіцист.

Покійний був учасником усієї визвольної війни України. На скитальщині та в Америці був активним громадським діячем і провідним членом багатьох українських установ у Балтиморі. На протязі кількох років очолював, як голова, Відділ ОбВУА у Балтиморі. Належав також до Управ тамошнього Відділу УККА й „Самопомочі”.

Похорон відбувся дня 28-го січня ц.р. у Балтиморі, Мд.

**

Дня 19-го січня 1960 року помер у Новому Ульмі, Німеччина, на 77-му році життя

МИКОЛА УГРИН-БЕЗГРИШНИЙ
б. хорунжий УСС, сотник Армії УНР,
публіцист, педагог і громадський діяч

Покійний народився 18-го грудня 1883 р. в селі Куп'ятичі, Перемиського повіту, Зах. Україна. За професією був гімназійним вчителем, а військовий вишкіл одержав в б. австрійській армії. В серпні 1914 р. зголосився до Легіону УСС і був спершу командантом куреня, а згодом zorganizував при Станиці УСС в Празі „Пресову Кватуру УСС”. Відтак брав участь у боях Легіону в Карпатах. В 1918 році перейшов до УГА та перебув в її рядах увесь тернистий шлях тієї Армії. У 1919 році попав у румунський полон. Після втечі з нього вступив до загону отамана Шепеля, а відтак до VI Стрілецької Дивізії ген. М. Безручка. Врешті опинився викладачем в Юнацькій Школі Армії УНР в Кам'янці на Поділлі, з якою ділив долю й недолю аж до кінця її існування. По війні повернувся до Рогатина, де був вчителем, а відтак директором української гімназії „Рідної Школи”. В часі другої світової війни зголосився до Української Дивізії „Галичина” та перебував в її лавах до кінця. Вже на шкільній лавці, як учень V-ої класи гімназії розпочав літературну діяльність, якої не залишив до кінця життя.

Микола Угрин-Безгришний був одною з найпопулярніших постатей в Легіоні УСС і типовим старшиною-громадянином, стовідсотковим культурником. Виховав ціле покоління учнів, які через нього сприйняли й ідеї Соборної України.

Похорон відбувся при дуже численній участі своїх і чужих в Новому Ульмі.

Дня 14-го січня 1960 р. помер у Рочестері, Н. Й., після затяжної недуги на 70-му році життя

СТЕПАН ГРАБАР

б. учасник визвольної боротьби в рядах Армії УНР.

Покійний народився в Жовківщині, Зах. Україна. Закінчивши вчительську семінарію, учителював в Чортківському та Бучацькому повітах. В першій світовій війні брав участь в складі австрійської армії, а відтак в рядах армії УНР. По війні продовжував вчительську працю та працював в культурно-освітніх і суспільних організаціях. В 1944 р. виїхав на скитання до Німеччини, де працював як учитель таборових шкіл. До Америки прибув 1951 р. На прожиток заробляв фізичною працею, включившись при цьому в громадське життя української спільноти. Був чинним членом ОБВУА та численних громадських організацій.

Похорон відбувся в Рочестері при численній участі української еміграції. Відділ ОБВУА та Станиця Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА прибули з прапорами віддати померлому Побратимові останню вояцьку честь.

**

Дня 15-го листопада 1959 р. у місцевості Зельона Гура в західній Польщі помер на 73-му році життя

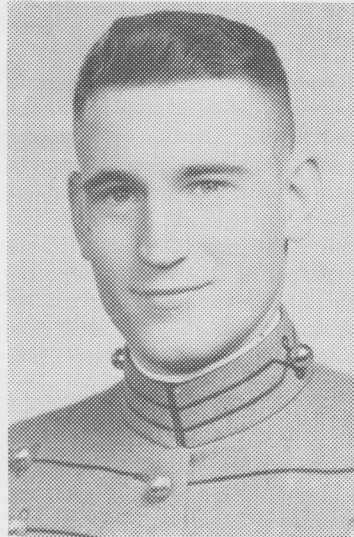
о. МИХАЙЛО ПАСЛАВСЬКИЙ капелян Української Галицької Армії

З Польщі прийшла сумна вістка про те, що там у місцевості Зельона Гура на „Зем'ях одзисканих” помер о. Михайло Паславський, довголітній парох і декан у містечку Лютовиська Сяницького повіту. Покійний був вірний засаді „де стадо — там і пастир”, тому, не зважаючи на все лихоліття й окупаційні режими, держався рідної землі, поки комуно-польська влада не вирвала його з тієї землі та разом з його парохіянами переселила на „зем'я одзискане”, де він далі опікувався своїми парохіянами. Першу світову війну Покійний відбув капеляном в рядах австрійської армії, а від листопада 1918 р. був капеляном УГА. Після війни став парохом у містечку Лютовиська, що в тому часі належало до повіту Лисько. Там виконував обов'язки пароха й декана, займався і громадськими справами. Завдяки його зручності й тактові, за посередництвом його зв'язків багато нашої революційної молоді переходило за Карпати, зокрема в бурхливі роки Закарпаття 1938-1939. Це був дійсно скромний Христовий Воїн, що єднав душпастирську місію із служінням у збройних рядах рідної Армії.

КУПУЙТЕ САМІ „ГОЛОС КОМБАТАНТА” І ПОРУЧАЙТЕ ПРИЯТЕЛЯМ І ЗНАЙОМИМ! ПІДТРИМАЙТЕ ОДИНОКИЙ В ЗДА І КАНАДІ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС, ПРИСВЯЧЕНИЙ СПРАВАМ ВІЙСЬКА!

На зміну варті...

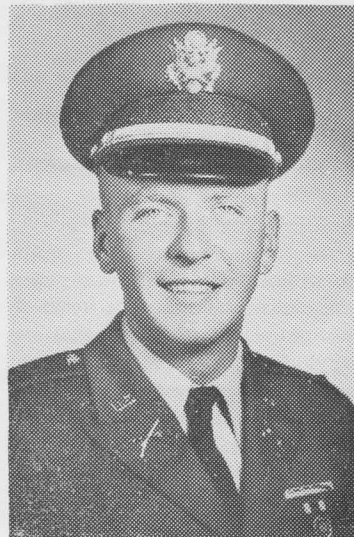
МИКОЛА СТЕПАН ГОРДИЙ КРАВЦІВ

Нар. 28 листопада 1935 року у Львові. Прибув до ЗДА в 1949 році і зацікавившись військовою справою вже в 1952 році почав навчання у Бордентавському Військовому Інституті. Після закінчення цієї школи один рік вчився в Пенсильванській Військовій Академії в Честер, Па. і потім був прийнятий до Військової Академії ЗДА у Вест Пойнті. Академію закінчив із ступенем другого лейтенанта.

Під сучасну пору, закінчивши вишколи партизанський та парашутистів, відбуває військову службу в панцерних з'єднаннях в Західній Німеччині. Вихований в атмосфері української родини, головою якої є його батько поет Богдан Кравців, — був пламенним звеличником Пласту, ідеалів якого напевне не віддурається у своїй американській військовій кар'єрі. Фото: з часу перебування у Вест Пойнті ще в уніформі кадета.

ГНАТ СТЕФАНІВ

Поручник Армії ЗДА, абсолювент офіцерської школи у Форт Беннінг в Джорджії, що при своїй градуації дістав від ген. Честера А. Далена, коменданта згаданої Арміїської піхотної Школи, окремого відручного листа з признанням за надзвичайні досягнення в науці військового діла. Пор. Гнат Стефанів є сином покійного генхор. Гната Стефанова, коменданта українського війська в листопаді 1918 року у

Львові, та братанком військового історика, Зенона Стефанова, співробітника „Голосу Комбатанта”. Гнат Стефанів мол. є свідомий того, що й українці повинні мати родини, де з батька на сина переходить традиція військової служби.

МИРОН ДІДУРИК

Кадет-полковник в Армії ЗДА, водночас усе ще студент каледжу Ст. Пітерс в Джерзі Сіті, Н. Дж. Після закінчення університетських студій — залишається на постійно у війську. Перейшов вже спеціальний кадетський вишкіл, виконуючи уряд коменданта кадетської бригади. Член Куреня старших Пластунів „Сіроманці”. Співробітник „Голосу Комбатанта”.

ЛЕВ Ю. ВИННИЦЬКИЙ

Сотник резерви 34 полку Королівської Канадійської Артилерії в Монреалі (Канада). Скінчив Сер Джордж Вільямс-каледж в Монреалі і перейшов службу в Старшинському вишкільному корпусі. Активний в українському студентському і громадському житті, є президентом Союзу Українського Студентства Канади, головою „Зарева” в Канаді, референтом Головної Пластової Булави, членом Управи філії УНО і т. д.

З ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА В ЗДА

Головна Управа Об'єднання кол. Вояків УПА в ЗДА, йдучи за напрямками, що їх ухвалили Загальні Збори з вересня мин. року у Філадельфії, підготовляє — у видавничому секторі — видання книжки-спогадів члена Об'єднання Івана Дмитрика. Крім цього Головна Управа з нагоди 10-ти річчя існування Станиць кол. Вояків УПА в ЗДА, та з нагоди 5-ти річчя від заснування Об'єднання, що згуртувало всі Станиці, задумує проголосити низку статей, які покажуть працю Станиць та Об'єднання за 10 літ існування.

В справі допомогової акції для хворих та нездібних до праці вояків УПА, Головна Управа переводить Різдяну Збірку.

Щодо об'єднуючої акції, то Головна Управа старалась та старається налагодити співпрацю з Товариством бувших Вояків УПА ім. ген. Т. Чупринки, як рівнож з іншими братніми комбатантськими організаціями, чого доказом є приступлення Об'єднання в члени ОБУА, як самостійна комбатантська організація.

УВАГА!

УВАГА!

ВИСИЛКА ПАЧОК В УКРАЇНУ!

Висилаємо пачки аж до 44 фунтів звичайною і легунською поштою, чи то принесені особисто, чи переслані поштою, та негайно виготовляємо документи.

Як вже відомо, можна пересилати у пачках тільки нові речі. Також радимо посилати менше готових речей, бо оплати від них вищі.

Маємо на складі великий вибір різномірних товарів (шкіра, матерії, полотна, хустки і т. п.) до пачок, які продаємо по дуже низьких цінах.

Пачки надаємо на пошту того самого дня, коли до нас принесете, а другого дня одержите з пошти посвідчення. Тому наші пачки доручують: летунські за 6-10 днів, а звичайні за 4-6 тижнів. Хто не вірить, може переконатись.

Наше бюро відкрите кожного дня, крім неділі від год. 9-ої рано до 8-ої ввечері.

Наша адреса:

GENERAL PARCEL & TRAVEL Co.
632 W. Girard Ave., Philadelphia 23, Pa.
Tel.: WA 5-8878

ІНЖ. О. СТОЙКЕВИЧ

ПОТРЕБУЄТЕ
ЩОНЕБУДЬ З МЕБЛІВ
АБО

ДОМАШНЬОГО ВЛАШТУВАННЯ
ДО ХАТИ

КУПУЙТЕ

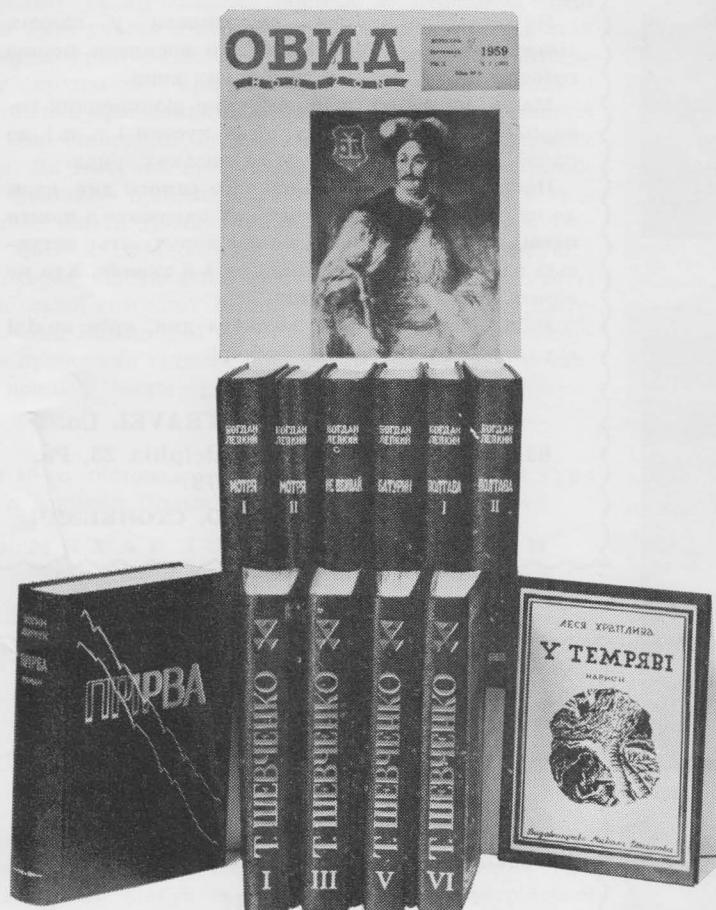
В ОДИНОКІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІРМІ

ЕКО

741 W. Girard Avenue, Philadelphia, Pa.

У МАЗЕПИНЬСЬКОМУ 1959 РОЦІ ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

видало 12 люксових книжкових видань

4 томи Творів **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА** (I, III, V і VI). Ціна за цілість 14 томів дол. 60.00, на сплати по дол. 1.00 тижнево, або дол. 4-5.00 місячно.

6 томів Трилогії **МАЗЕПА** Богдана Лепкого. Ціна за цілість 6 томів дол. 21.00 — на довільні сплати.

1 великий роман „**ПРИРВА**” Зосима Дончука. Роман має 560 сторін друку. — Ціна лише дол. 4.00.

1 збірку нарисів „**У ТЕМРЯВІ**” Леся Храпливої. Ціна — дол. 1.50.

Усі видання появилися в твердій оправі в імітацію шкіри з позолоченням, у високомистецькому оформленні артистів-мистців: Марії Гарасовської-Дачишин, Едварда Козака та Оксани Мошинської.

Вартість проданих книжок Видавництва в 1959 році — понад долярів 100.000.00.

У 1960 р. вийдуть друком 10 томів Творів Т. Шевченка та 4 нові літературні твори.

За ближчими даними про появи Видавництва, слідкуйте в окремих оголошеннях, або звертайтеся до Видавництва на адресу:

МЫКОЛА ДЕНИСЮК PUBLISHING Co.

2228 W. CHICAGO AVENUE — CHICAGO 22, ILL., USA

(ТУТ ВІДТЯТИ)

До Видавництва М. ДЕНИСЮКА в Шикаго

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю зазначені рисою книжки:

- 14 томів Творів Т. Шевченка за дол. 60.00 на сплати по дол. .... місячно.
- 6 томів Трилогії Б. Лепкого МАЗЕПА за дол. 21.00 на сплати по дол. .... місячно.
- 1 роман ПРИРВА З. Дончука за дол. 4.00.
- 1 У ТЕМРЯВІ Л. Храпливої за дол. 1.50.

Першу рату заплачу по одержанні рахунку й першої посилки з книжками.

Підпис .....

Моя адреса: .....

.....

.....

**ПЕРШОРЯДНА З ДОВГОЛІТНІМ ДОСВІДОМ
УКРАЇНСЬКА М'ЯСАРНЯ
В НЬЮ ЙОРКУ**

ФІРМИ БРАТІВ СТАСЮК

З НАГОДИ 10-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ ОБВУА БАЖАЄ
ВСЬОГО НАЙКРАЦЬОГО У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ ТА
ПОРУЧАЄ ПЕРШОРЯДНІ СВІЖІ М'ЯСАРСЬКІ ВИ-
РОБИ, МАЄ НА СКЛАДІ РІЗНОГО РОДА СВІЖОГО
М'ЯСИВА.

STASIUK BROTHERS

124 FIRST AVENUE

NEW YORK CITY

Tel.: ORegon 5-4090

M. & S. MEAT MARKET

**КРАМНИЦЯ М'ЯСАРСЬКИХ ВИРОБІВ
ПОРУЧАЄ СВОЇМ ПОКУПЦЯМ:**

ШИНКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ,
КОВБАСИ З ЧАСНИКОМ, ПОЛЯД-
ВИЦЕВІ КОВБАСИ, САЛЬЦЕСОН,
ЗАЯЦІ, КОШКИ І Т. Д.

Повніщі вироби можна набути виключно

у

M. & S. MEAT MARKET

444 King St.

Winnipeg, Man.

Ph.: JU 2-4943

ВЛАСНИК СТЕПАН ЯНКІВСЬКИЙ

MAX BERKOWITZ

CLOTHIERS FOR MEN

FORMAL WEAR TO HIRE

НАЙКРАЦІ ОДЯГИ У ФІЛАДЕЛФІ

MIKE FEDIW

Manager

8th & Girard Avenue, Philadelphia 23, Pa.

Phone: WALnut 5-0214

ВИСИЛКИ ДО ВСІХ КРАЇН СХІДНЬОЇ ЄВРОПИ
Користуйтеся послугами відповідальної, ввічливої і скорої фірми

General Parcel & Travel Co., Inc.

135 WEST 14th STREET — NEW YORK 11, N. Y.

Tel.: CHelsea 3-2583

141 Second Avenue — New York City — Tel.: GR 5-7430 — П. ГАНКЕВИЧ

НАШІ ВІДДІЛИ:

359 W. Broadway
So. Boston 27, Mass.
Tel.: ANdrew 8-5040

В. ПРОЦИК
2134 W. Chicago Ave.
Chicago, Ill.
Dickens 2-8232

П. ОСТАПЧУК
332 Filmore Avenue
Buffalo, N. Y.
Tel.: MOhawk 2674

М. ГІРНЯК
900 Literary Rd.
Cleveland 12, Ohio
Tel.: TOwer 1-1461

Я. ТРОСТЯНЕЦЬКИЙ
3216 Sunset Blvd.
Los Angeles 26, Cal.
Normandy 5-9887

В. ШКУДОР
11339 Jos. Campau
Detroit 12, Mich.
Tel.: TOwsend 9-3980

132 Franklin Avenue
Hartford Conn.
Tel.: CHapel 6-4724

В. СУШКІВ
39 Raymond Plaza W.
Newark, N. J.
Tel.: MArket 2-2877

Т. ГРИЦІВ
632 W. Girard Avenue
Philadelphia 23, Pa.
Tel.: WALnut 5-8878

НАША ВЕЛИКА ФІРМА КОРИСТУЄТЬСЯ ДОВІР'ЯМ ТИ-
СЯЧІВ ЗАДОВОЛЕНИХ КЛІЄНТІВ, ГАРАНТУЄ НА 100%
ДОСТАВУ КОЖНОЇ ПОСИЛКИ.

КОЖНУ ПОСИЛКУ ВИСИЛАЄТЬСЯ НА ПРОТЯЗІ 48 ГОДИН
І ПРИХОДИТЬ НА МІСЦЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЧЕРЕЗ 6-7
ТИЖНІВ (ЛЕТУНСЬКОЮ ПОШТОЮ ЧЕРЕЗ 7-12 ДНІВ).

В КРАМНИЦЯХ ВИБІР ПЕРШОКЛІСНИХ ТОВАРІВ, —
ПО ДУЖЕ НИЗЬКИХ ЦІНАХ.

ЖАДАЙТЕ НАШОГО БЕЗПЛАТНОГО КАТАЛОГУ З ТОЧ-
НИМ ПЕРЕЧИСЛЕННЯМ НОВИХ СТАВОК МИТА
І ОБСЛУГИ.

Головна контора відкрита **ЩОДЕННО** — від 9:00 до 6:00 веч.
в **НЕДІЛІ** — від 9:00 до 4:00.